



МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ



ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН 2023-2026 ОНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

УЛААНБААТАР ХОТ
2022 ОН

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв нь 1963 онд БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөлийн 505 дугаар тогтоолоор анх байгуулагдсан бөгөөд Эрүүл мэндийн тухай хууль, Донорын тухай хууль, Эрүүл мэндийн сайдын холбогдох тушаалууд, Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмж, санамж бичигт заасны дагуу цусны донор элсүүлэлт, цус цусан бүтээгдэхүүний шинжилгээ, үйлдвэрлэл, цус сэлбэлтийн чиглэлээр лавлагаа тусламж үзүүлэх, оношилгоо, эмчилгээний заавар, стандарт, арга зүйн зөвлөмж боловсруулах, цус сэлбэлтийн чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, давтан сургах, судалгаа шинжилгээний ажлыг үндэсний хэмжээнд зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий байгууллага бөгөөд эмчилгээний өндөр чанар бүхий аюулгүй найдвартай цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж эмнэлгүүдийн хэрэгцээг хангаж ажилладаг.

Цус сэлбэлт судлалын салбарт шинэ технологийг нэвтрүүлж нутагшуулснаар үйл ажиллагааны чанар хүртээмж жилээс жилд сайжирч байна. Тухайлбал сүүлийн 10 жилд улсын хэмжээнд нийт цус цуглуулалт 73.1 хувиар, цус цусан бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл 2.1 дахин, цус цусан бүтээгдэхүүний хадгалалтын хүчин чадал 5 дахин тус тус нэмэгдсэн ба цус сэлбэлтээр дамжих халдварын хасагдалт 8.9 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

ЦССҮТ нь Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015, MNS ISO 9001:2016 стандарт, Эрүүл мэндийн лаборатори-чанар ба чадавхад тавих шаардлага ISO 15189:2012 стандарт, Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны OHSAS 18001:2007 стандартыг тус тус нэвтрүүлж, олон улсын болон үндэсний байгууллагаар баталгаажуулсан анхны Эрүүл мэндийн байгууллага болсон.

Монгол улс 2016 онд 100 хувь сайн дурын, авлагагүй донорын тогтолцоонд шилжсэн бөгөөд 1000 хүн амд ногдох цус цуглуулалтын тоо Улаанбаатар хотын хэмжээнд 2020 онд 18.3 болж 5.3-аар өссөн, байнгын донорын эзлэх хувь 2010 онд 35.7 байсан бол 2020 онд 65 хувь болж 29.3 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Мөн тус төв 2017 оныг хүртэл нийт 15 нэр төрлийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байсан бол өнөөдрийн байдлаар 30 гаруй нэр төрлийн технологи шингэсэн, эмчилгээний өндөр үр дүн бүхий бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байна.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2007 онд “Монгол Улсын төрөөс донорын цус, цусан бүтээгдэхүүний хангамжийг сайжруулах, аюулгүй байдлыг хангах талаар

баримтлах бодлого” баталсан бөгөөд уг бодлогын хэрэгжилтийг хангах төлөвлөгөө (2008-2015 он)-г Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 111 дүгээр тогтоолоор батлан, 5 зорилтын хүрээнд 41 арга хэмжээ төлөвлөн 96,9% -ийн үзүүлэлттэй хэрэгжүүлж ажилласан. Дээрх арга хэмжээний дүнд цус сэлбэлтээр дамжих халдвар болох ХДХВ, Гепатит В, С вирусийн халдвар илрүүлэх нуклейн хүчил олшруулах шинжилгээг орчин үеийн аргаар хийх, аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, хадгалах боломж бүрдсэн. Түүнчлэн дээрх арга хэмжээний хүрээнд цусны албаны үндсэн үйл ажиллагааны цахим програмыг бүрэн нэвтрүүлж, мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэн ашиглаж байгаагийн дээр Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээний загвар төвийг анх удаа байгуулж, цусны албаны тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, засварыг хариуцан ажиллаж ирлээ.

Сүүлийн жилүүдэд хүн амын дунд өвчлөл, нас баралтын тэргүүлэх шалтгаанд зүрх судасны өвчлөл, хорт хавдар, осол гэмтэл, элэг, бөөрний эмгэг орж байгаа бөгөөд анагаах ухааны салбарт элэг, ясны чөмөг шилжүүлэн суулгах зэрэг шинэ технологиуд нутагшин эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний цар хүрээ нэмэгдэхийн хэрээр цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ жил бүр өссөөр байна.

Тухайлбал: Өндөр хөгжилтэй орнуудад ЦЦБ-ний 75 хувийг 65-аас дээш насны хүн амд хэрэглэдэг, бага, дунд орлоготой орнуудад 52 хувийг нь 0-5 насны хүүхдэд хэрэглэдэг дэлхийн статистик байдаг бол манай улсын хувьд цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбүүлэгч өвчтөнүүдийн 50.5 хувь нь 36-65 нас буюу ид хөдөлмөрийн насны хүмүүс байна. Монгол улсад 2021 оны байдлаар нийт цусны донорын 74 хувь нь 40 хүртэл насны иргэд байгаа бөгөөд хүн амын суваргын хэтийн төлөвөөр идэвхтэй донор /24-45 нас/-ын хүн амын тоонд эзлэх хувь 2 дахин буурахаар байгаа бөгөөд дунджаар 20 орчим жил үргэлжлэх цонх үеийн цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах нь бидний өмнө тулгамдсан гол асуудал болохоор байна. Бидний хийсэн тооцооллоор 2035 он хүртэл цус, цусан бүтээгдэхүүний захиалга, хэрэглээ жил бүр нэмэгдэх хандлагатай байна.

Иймд цусны донорын хөдөлгөөнийг идэвхжүүлэх замаар хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, цус сэлбэлтээр дамжих халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, цусны аюулгүй байдлыг хангах, цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийг зохистой түвшинд байлгах, цус, түүний бүрэлдэхүүн хэсгээс

бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж эмчилгээнд хэрэглэж эхлэхтэй холбоотой эрх зүйн актуудыг шинээр болон шинэчлэн батлуулах, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн технологийн дэвшлийг тогтвортой хадгалан улам бүр боловсронгуй болгох, санхүүжилт, хүний нөөц, зохион байгуулалт, бүтцийн хүрээнд цус сэлбэлт судлалын салбарт үүсэж байгаа, цаашид улам хүндэрч болзошгүй зарим эрсдэлийг бууруулах зайлшгүй шаардлагатай байна.

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн орон тоо 2014 оноос хойш 20 орчим хувь нэмэгдсэн байхад цус, түүний бүрэлдэхүүн хэсэг цуглуулалт, шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн хэмжээ 2021 оны байдлаар 85-109.1 хувиар нэмэгдэн, 2035 он гэхэд дахин 210-275 хувь өсөх тооцоо гарч байна. Энэ ачааллыг өнөөгийн хүний нөөцөөр давах ямар ч боломжгүй байгаа төдийгүй цус сэлбэлт судлалын салбарын зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, цаашид аймаг, хотуудын Цусны салбар төвүүдийн чадавхыг бэхжүүлэх, дэлхий нийтээр баримталж байгаа “Нэгдсэн тогтолцоо”-нд үе шаттайгаар шилжих асуудлыг шийдвэрлэх, цус сэлбэлт судлалын салбарт ажилладаг эрүүл мэндийн ажилтнуудыг урамшуулах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх, тэдний нийгмийн асуудлыг дэмжих асуудал тулгамдаж байна.

Монгол Улсын ““Алсын хараа 2050 Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа”-ны 2.2.10-д “Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал, гамшиг, онцгой байдлын үеийн эрүүл мэндийн байгууллагын нөөцийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ авах чадавхыг бэхжүүлнэ.”, 2.2.11-т “Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг хүн амын нягтрал, газар зүйн байршил, хүн ам зүйн бүтэц, өвчлөл, шилжилт хөдөлгөөн, хүн амын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний эрэлт хэрэгцээтэй уялдуулан зохион байгуулна.”, 2.2.15-д “Хүн амын дунд зонхилон тохиолдож байгаа халдварт бус өвчний үеийн тусламж, үйлчилгээг сайжруулах зорилгоор олон улсын жишигт нийцсэн төвийг төрөлжүүлэн байгуулна” (Зүрх судасны төв, Эрхтэн шилжүүлэн суулгах төв, Яаралтай тусламжийн үндэсний төв гэх мэт) гэж тус тус заасан болон дээр дурдсан нөхцөл байдалтай уялдуулан Цус сэлбэлт судлалын салбарын зохион байгуулалт, бүтцийг боловсронгуй болгох, цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг онцгой анхаарч, нөөц, хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах шаардлага тулгарч байна.

Цусны доноруудаас авсан судалгаагаар цусны байнгын донорт дэмжлэг үзүүлэх, тэдний эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, халамжийн асуудлыг сайжруулах, цус өгсөн донорыг илчлэг нөхөх хүнсний бүтээгдэхүүнээр үйлчлэх, хүн амын дунд ялангуяа оюутан, сурагчдад цусны донорын нийгмийн ач холбогдлыг таниулсан сургалт, сурталчилгааг нэмэгдүүлэх, цусны донорын үйл ажиллагааг дэмжин хамтран ажилласан төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийг урамшуулах, цусны донорын үйл ажиллагааг дэмжин зарцуулсан зардлыг нь татвараас чөлөөлөх зэрэг цусны нөөц хангамжийг сайжруулахад чиглэсэн үйл ажиллагааг дэмжсэн эрх зүйн орчин бий болгох, үндэсний аюулгүй байдалтай холбоотой онцлог салбарын хувьд төрөөс цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийн талаар онцгойлон анхаарах шаардлагатай байна.

Энэхүү стратеги төлөвлөгөөг Монгол Улсын хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, УИХ-ын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, 2021-2050 онд хэрэгжих бодлого, УИХ-ын 2020 оны 23 тогтоолоор баталсан Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засгийн газрын 2020 оны 203 тогтоолоор баталсан Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, УИХ-ын 2021 оны 56 тогтоолоор баталсан Монгол Улсын хөгжлийн 2022 жилийн төлөвлөгөө зэрэг бодлогын баримт бичигт дэвшүүлсэн зорилго зорилтод нийцүүлэн боловсрууллаа. Мөн ЦССҮТ-ийг 2017-2020 онд хөгжүүлэх дунд хугацааны стратеги төлөвлөгөөнд хэрэгжүүлэхээр тусгасан боловч эдийн засаг, нийгмийн хүчин зүйл, эрх зүйн зохицуулалт зэргээс шалтгаалан дутуу хэрэгжсэн буюу огт хэрэгжээгүй Улаанбаатар хотод 2-3 цус цуглуулах төвийг шинээр байгуулах, Бүх шатны боловсролын хичээлийн хөтөлбөрийн эрүүл мэндийн хичээлийн агуулга, бүтцэд цусны донорын тухай хичээл оруулах зэрэг арга хэмжээг 2022-2025 оны стратегид тусгалаа.

Дунд хугацааны хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөг боловсруулахдаа ажлын хэсэг байгуулан сургалтад хамруулж, төвийн зохион байгуулалтын нэгжүүдийн нийт 52 ажилтнаас судалгаа авсан бөгөөд мэргэжлийн байгууллагын зөвлөгөөг авч Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг хангах журам батлах тухай” 216 дугаар тогтоол, мөн Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 2020 оны 100 дугаар тушаалаар

баталсан “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал”-ын дагуу үйл ажиллагааны өнөөгийн төлөв байдал, орчны шинжилгээ, алсын хараа, эрхэм зорилго, стратегийн болон үйл ажиллагааны зорилтууд тэдгээрийг хэрэгжүүлэх арга зам, хяналт үнэлгээ гэсэн арга зүйн дарааллын дагуу боловсруулсан болно.

ХОЁР. МАНДАТЫН ШИНЖИЛГЭЭ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн мандатын шинжилгээг дараах байдлаар тодорхойллоо. Үүнд:

1. Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн чиг үүргийг Эрүүл мэндийн салбарт хэрэгжиж буй 100 гаруй хууль болон Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн үйл ажиллагаанд хамаарах ерөнхий болон үндсэн чиг үүргийг “Эрүүл мэндийн тухай хууль, Донорын тухай хууль, Улсын нөөцийн тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, ХДХВ/ДОХ-той тэмцэх сэргийлэх хууль, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль, Статистикийн тухай хуульд тулгуурлан тодорхойлсон. Тус төвийн чиг үүрэгтэй холбоотой хууль тогтоомж, холбогдох дүрмийг үзвэл “Ерөнхий чиг үүрэг 4, үндсэн чиг үүрэг 13” байна. Үүнийг дараах хэсэгт дэлгэрэнгүй байдлаар харуулав.

Хүснэгт 1. Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн ерөнхий болон үндсэн чиг үүрэг

Салбарын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа хуулийн тоо- 108		Монгол Улсын хууль тогтоомж
Үүнээс:	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын үндэсний төвд хамаарах хуулийн тоо -101	Нийгмийн эрүүл мэндийн тухай, Эрүүл ахуйн тухай хууль, <u>ХДХВ/ДОХ-той</u> тэмцэх сэргийлэх хууль, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль, Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн хууль, <u>Авлигын</u> эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, Статистикийн тухай хууль гэх мэт.
	Нийтлэг мөрддөг хуулийн тоо-9	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын үндэсний төв нь Донорын тухай хууль, Эрүүл мэндийн тухай, Улсын нөөцийн тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай, Төрийн албаны тухай, Төсвийн тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай, Хөдөлмөрийн тухай

		хууль тогтоомжоор олгогдсон чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	
Ерөнхий чиг үүрэг 1. Цус цусан бүтээгдэхүүний нөөц хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах			
№	Үндсэн чиг үүрэг	Дэд чиг үүрэг	Хамтран хэрэгжүүлэгч чиг үүрэг, оролцогчид
1.	1.1. Цусны донор элсүүлэх, цус цуглуулах	1.1.1. Цусны донорын сургалт сурталчилгааг өргөжүүлж донор элсүүлэлтийг нэмэгдүүлэх	Монголын улаан загалмай нийгэмлэг, төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж
		1.1.2. Донор алдаршуулах үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулж, үр дүнг сайжруулах	Төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэд
		1.1.3. Цусны донорын эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ хийх	ЭМЯ
		1.1.4 Цус цуглуулах төвийн тоог нэмэгдүүлж, цус тээвэрлэх үйл ажиллагаанд технологийн шинэчлэл хийх	ЭМЯ
2.	1.2. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангах	1.2.1. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангана.	Төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэд
3.	1.3. Цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах, шинжилгээ хийх	1.3.1. Лабораторийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх	ЭМЯ, бусад эрүүл мэндийн байгууллага
4.	1.4. Цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, хадгалах, олгох	1.4.1. Технологи шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг 100%-д хүргэх	ЭМЯ, бусад эрүүл мэндийн байгууллага
		1.4.2. Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, хадгалалт, олголтод технологийн шинэчлэл хийх	ЭМЯ, бусад эрүүл мэндийн байгууллага
5.	1.5. Улсын нөөцийн тухай хуулиар хүлээлгэсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, стратегийн болон гамшгийн нөөцийн бараа, материалыг улсын нөөцийн салбар болон гэрээт хадгалагчийн агуулахад технологийн горимын дагуу хадгалах	1.5.1. Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн ЦЦБ-ний нөөц хангамж, бэлэн байдлыг хангах	ОБЕГ, Эрүүл мэндийн байгууллага
Ерөнхий чиг үүрэг 2 Тусламж үйлчилгээний чанар, цусны аюулгүй байдлыг хангаж, Чанарын болон <u>ХЭМАБ-ын</u> менежментийг тогтвортой хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулах			

№	Үндсэн чиг үүрэг	Дэд чиг үүрэг	Хамтран хэрэгжүүлэгч чиг үүрэг, оролцогчид
6.	2.1. Үндэсний хэмжээнд цусны сонор сэрэмжийн тогтолцоог хөгжүүлж, цусны аюулгүй байдалтай холбоотой баримт бичгийг шинэчлэх	2.1.1. Цусны сонор сэрэмжийн тогтолцооны бүртгэл мэдээллийг баяжуулж, дэмжлэгт хяналт үнэлгээ, мэргэжил арга зүйгээр хангах	Төрийн болон бусад эрүүл мэндийн байгууллага
7.	2.2. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үзүүлж мэргэжил арга зүйгээр хангах	2.2.1. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үйлчлүүлэгчийн шаардлагад нийцүүлэн өндөр түвшинд үзүүлэх	Эрүүл мэндийн байгууллага
8.	2.3. Үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж буй стандартын хэрэгжилтийн тогтвортой байдлыг хангах, сайжруулах	2.3.1. Олон улсын болон үндэсний стандартын шаардлагыг тогтвортой хангаж, тасралтгүй сайжруулах	Баталгаажуулах, магадлах эрх бүхий байгууллага
Ерөнхий чиг үүрэг 3. Хүний нөөцийн хөгжлийг хангах, мэдээллийн технологи, сургалт, эрдэм шинжилгээний ажлыг өргөжүүлэн, <u>инноваци</u> нэвтрүүлэх			
№	Үндсэн чиг үүрэг	Дэд чиг үүрэг	Хамтран хэрэгжүүлэгч чиг үүрэг, оролцогчид
9.	3.1. Хүний нөөцийг бүрдүүлэх, тогтвортой ажиллуулах, хөгжүүлэх	3.1.1. Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах	<u>ЭМЯ, ЭМХТ</u>
		3.1.2. Хүний нөөцийг бүрдүүлж, тогтвортой ажиллах <u>нөхцөлийг</u> бүрдүүлэх	<u>ЭМЯ, ЭМХТ</u> , Төрийн болон төрийн бус байгууллага, бусад эрүүл мэндийн байгууллага
10.	3.2. <u>Цус сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр гадаад, дотоодын хамтын ажиллагаа, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг өргөжүүлэх	3.2.1. Гадаад дотоод хамтын ажиллагааг <u>өргөжүүлэх</u>	<u>ОУ-ын ижил төстэй</u> байгууллага, <u>ЭМХТ</u> , эрүүл мэндийн байгууллагууд
		3.2.2. Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг хөгжүүлэх	<u>ЭМХТ</u> , эрүүл мэндийн байгууллагууд
11.	3.3. <u>Цус сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр сургалт зохион байгуулах, сургалт зохион байгуулах <u>чадавхыг</u> дээшлүүлэх	3.3.1. Сургалт зохион байгуулж, эмч мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг сайжруулна.	<u>ЭМЯ, ДЭМБ</u> , цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр хамтран ажилладаг байгууллагууд
		3.3.2. Төгсөлтийн дараах төрөлжсөн мэргэжлийн болон мэргэжүүлэх сургалт зохион байгуулна.	
12.	3.4. Цус <u>сэлбэлт</u> , судлалын чиглэлээр сургалт зохион байгуулах	3.4.1. Цусны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр багц цагийн сургалт зохион байгуулна.	<u>ЭМЯ, ЭМХТ</u>

	чадавхыг бүрдүүлэх (төгсөлтийн өмнөх ба дараах)	3.4.2. Эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлалын их эмчийн мэргэшүүлэх, цус, цусан бүтээгдэхүүний технологич сувилагчийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулна.	ЭМЯ, ЭМХТ
Ерөнхий чиг үүрэг 4. Байгууллагын хөгжил, ил тод байдлыг хангах			
№	Үндсэн чиг үүрэг	Дэд чиг үүрэг	Хамтран хэрэгжүүлэгч чиг үүрэг, оролцогчид
13.	4.1. Байгууллагын хөгжил, удирдлага зохион байгуулалт, ил тод байдлыг хангах	4.1.1. Эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох	УИХ, ЗГ, ЭМЯ, эрүүл мэндийн байгууллагууд
		4.1.2. Мэдээ тайлан гаргах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх	ЭМЯ, СЯ, ЭМХТ, ҮСГ
		4.1.3. Төвийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийг сайжруулж, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх	ЭМЯ, СЯ
		1.1.4. Байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай техник, тоног, төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, шалгалт тохируулга баталгаажилтыг тогтмол хийлгэнэ.	ЭМЯ, СХГ

ГУРАВ. АЛСЫН ХАРАА, УРИА

Цус сэлбэлт, судлалын чиглэлээр Ази тивдээ тэргүүлэгч байгууллага болно.

УРИА:

Аюулгүй цус - Тэргүүлэгч байгууллага

ДӨРӨВ. ЭРХЭМ ЗОРИЛГО, ҮНЭТ ЗҮЙЛ

Чадварлаг баг, дэвшилтэт технологи, инновацид тулгуурлан, үйлчлүүлэгчийн эрэлт хэрэгцээг хангасан чанартай тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхэд оршино.

ҮНЭТ ЗҮЙЛ:

- **Хууль дээдлэх** – Хуулийг дээдлэн хэлбэрэлтгүй сахин биелүүлэх (хүний эрхийг дээдлэх, хүмүүнлэг энэрэнгүй байх, хувь хүний нууцыг хамгаалах, авлагагүй сайн дурын үндсэн дээр цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц бүрдүүлэх);
- **Аюулгүй байдлыг хангах** – Ажил үүргээ мэргэжлийн өндөр түвшинд чадмаг, сурамгай гүйцэтгэж, цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, үйлдвэрлэх, хадгалах үйл ажиллагааг стандартын дагуу гүйцэтгэх;
- **Шуурхай байдал** – Лавлагаа шатны тусламж, үйлчилгээг цаг алдалгүй хүргэдэг байх, ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ чирэгдэл учруулдаггүй байх;
- **Хариуцлагатай байх** – Ажил үүргээ үнэнч шударга, найдвартай гүйцэтгэдэг байх, хийсэн үйлдлийнхээ төлөө хариуцлага хүлээдэг байх;
- **Мэдлэг, инновацийг эрхэмлэх** – Асуудлыг шийдвэрлэх гарц, гаргалгаа нь шинжлэх ухаанч, шинэ санаа, технологийн дэвшилтэд шийдэлд тулгуурласан байх.

ТАВ. ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн орчны шинжилгээний үр дүнг дараах SWOT хүснэгтэд нэгтгэн давуу ба сул тал, боломж ба эрсдэлийг тодорхойлов.

Хүснэгт 2. Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн орчны шинжилгээний үр дүн /SWOT матриц/

Дотоод орчин	
Давуу тал	Сул тал
<ul style="list-style-type: none"> • 59 жилийн түүхтэй үндэсний хэмжээний тусгай мэргэжлийн төв • Газар хөдлөлтөд тэсвэртэй зориулалтын байртай • Мэргэшсэн, туршлагатай эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй • Ажилтнуудын эрүүл, аюулгүй, тав тухтай орчин нөхцөлд ажиллах боломж бүрдсэн • Байгууллагын хамт олон тус байгууллагад ажиллаж байгаадаа сэтгэл хангалуун байдаг • Ажилтнууд байгууллагын алсын хараа, эрхэм зорилго, үнэт зүйлээ сайн мэддэг бөгөөд түүнийг мөрдлөг болгон ажилладаг • Ажилтнууд ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж хангалттай бүрдсэн • Байгууллагын удирдлага хамт олноо бүтээлч, идэвх санаачилгатай байхыг дэмждэг • Цус цуглуулах, шинжлэх, үйлдвэрлэх, хадгалах үйл ажиллагаанд шинэ технологиуд нэвтрүүлсэн • Үйл ажиллагаандаа олон улсын болон үндэсний стандарт нэвтрүүлж, техник, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийсэн • Гамшгийн үеийн бэлэн байдлын нөөц төв байгуулагдсан • ЦССҮТ-д баримтлах чанарын бодлоготой • Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар цусны аюулгүй байдлыг хангах, зонхилон тохиолдох өвчний үед ЦЦБ-ийг сэлбэхтэй холбоотой удирдамж, заавар, аргачлал батлагдсан • Төгсөлтийн дараах сургалт эрхлэх зөвшөөрөлтэй, сургалт явуулах орчин бүрдсэн, судалгаа, эрдэм шинжилгээний ажил хийх бүрэн боломжтой • Байгууллагын дотоод болон гадаад хамтын ажиллагаа сайн хөгжсөн • Дотоод үйл ажиллагаанд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ тогтмол хийгддэг • Үйл ажиллагаа бүртгэл, мэдээлэл, хяналтын цахим хэлбэрт бүрэн шилжсэн • Удирдлага, засвар, хяналтын цахим систем нэвтрүүлсэн • Социал медиа маркетингийг байгууллагын болон донорын сургалт сурталчилгаанд ашигладаг 	<ul style="list-style-type: none"> • Хүний нөөцийн хөдөлгөөн ихтэй • Ажилтнуудын ажлын гүйцэтгэлд чиглэсэн цалин, урамшуулал хангалтгүй • Ажилтнуудын ажлын ачаалал тэнцвэртэй биш • Ажилтнуудын нийгмийн баталгааг хангах хууль тогтоомжийн хэрэгжилт сул • Байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай төсөв хязгаартай, хүрэлцээгүй • Төсвийн санхүүжилтийн хүрэлцээгүй байдлаас үүдэн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийх, эвдрэл гэмтлийг тухай бүр засварлах, шинэ технологи нутагшуулах санхүүжилт бүрэн шийдвэрлэгдээгүй • Ажилтнуудыг сургаж хөгжүүлэхэд зориулсан төсөв хангалтгүй • Байгууллагын төсөв, санхүүгийн мэдээллийн ил тод байдал хангалтгүй • Байгууллагын хамт олны дунд аливаа асуудлыг харилцан зөвшилцөж шийдвэрлэх хамтач соёл сайн бүрдээгүй • Шинэчлэл хийгдсэн орчин үеийн техник, тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг хийх мэргэжилтнийг сургаж, хөгжүүлэх боломж бүрдээгүй • Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр хийгдсэн судалгаа шинжилгээний ажил харьцангуй бага, хийх санхүүгийн боломж хязгаарлагдмал • Төсвийн хязгаар, эмч, мэргэжилтнүүдийн гадаад хэлний мэдлэг сулаас шалтгаалан хангалттай тоогоор эмч, мэргэжилтнүүдийг өндөр хөгжилтэй оронд сургаж чаддаггүй • Цусны албаны үйл ажиллагаа салбар төвүүдэд орон нутгийн ЭМБ-д харьяалагдаж байгаагаас хавсарга шинжтэй явж ирсэн • Цус цуглуулах суурин төвийн тоо цөөн, төв бие даан шинээр нэмэгдүүлэх боломж байхгүй • Эмнэлгийн цусны нөөцийн эмч, сувилагч нарын зохистой хэрэглээний мэдлэг хангалтгүйгээс зохистой хэрэглээ хэвшээгүй

<ul style="list-style-type: none"> • Төлөвлөгөөнөөс илүү төвлөрүүлсэн орлогыг ажилчдын нийгмийн асуудал шийдвэрлэхэд зарцуулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлж байгаа 	
Гадаад орчин	
<p style="text-align: center;">Боломж</p> <ul style="list-style-type: none"> • Олон нийтийн дунд цахим мэдээллийн сүлжээний хэрэглээ нэмэгдэж байгаа • Сошиал хэлбэрийг ашиглан зардал багатай сургалт сурталчилгаа явуулах боломж нээгдэж байна • Цусны аюулгүй байдлын талаар баримтлах ДЭМБ- зөвлөмж гарсан • Хүн амын дунд эрүүл амьдрах хэв маяг, зөв хооллолтын талаар мэдлэг, хандлага сайжирч байгаа • Сайн үйлсэд нэгдэх, тэмдэглэлт өдрүүдэд ач холбогдол өгөх зэрэг зөв хандлага нэмэгдэж байгаа нь донорын эгнээг өргөжүүлэх, донор сонголтод сайнаар нөлөөлөх боломжтой • Төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн нийгмийн хариуцлага, иргэний үүрэг хариуцлага дээшилж, цусны донорын үйлсийг дэмждэг байгууллага, иргэний тоо нэмэгдэж, цусны байнгын донорын тоо өссөн • Цусны донорууд Төрийн болон Засгийн газрын шагналаар шагнагдах боломж бүрдэж байгаа 	<p style="text-align: center;">Эрсдэл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Байгууллагын үйл ажиллагааг зохицуулсан эрх зүйн орчин хангалттай бүрдээгүй • Улс орны эдийн засгийн чадавх сул, төсвийн санхүүжилт хязгаарлагдмал • Инфляциас шалтгаалсан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, оношлуурын үнийн хэлбэлзэл ихтэй • Эрүүл мэндийн салбар, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд ажиллагсдын цалин, урамшууллын хэмжээ бага, зохицуулалт сул • Дэлхий дахинд шинэ техник технологийн хэрэглээ нэмэгдэхийн хирээр үйлдвэрлэл, шинжилгээний арга хэрэгсэл болон хэрэглэгдэж буй зориулалтын материал хэрэгслийн ашигт чанар, бүтээмж хоцрогдож байна • Төсвөөс шалтгаалан технологийн шинэчлэлтэй зэрэгцэн хөгжих боломж бүрдэхгүй байна • АУ, Эрүүл мэндийн салбарын хөгжилтэй холбоотой ЦЦБ-ний хэрэглээ өсөн нэмэгдэж байгаа • Улс төрийн тогтворгүй байдал нь байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой бодлого, шийдвэрийг гаргахад цаг хугацаа алдах, гацах эрсдэл үүсдэг • Шинэ болон сэргэж буй халдварын тархалт нэмэгдэх, хүн амын дунд цус сэлбэлтээр дамжих халдварын тархалт их байгаа нь цусны донорын тоог бууруулах эрсдэлтэй • Гамшиг нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын үед цусны донорын тоо буурах хандлагатай

ЗУРГАА. СТРАТЕГИЙН ЗОРИЛГО

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн орчны шинжилгээний үр дүнг авч үзвэл тус төв нь “тогтворжилтын стратеги”-ийг баримталж ажиллах шаардлага байна.

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн стратегийн зорилго нь Хүний нөөцийн тогтвортой байдлыг хадгалж, Цусны аюулгүй байдлыг хангах цогц үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэн, чанарын болон хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй

байдлын менежментийн тогтолцоог тасралтгүй сайжруулахад оршино. Стратегийн зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд дараах зорилтуудыг дэвшүүлж байна.Үүнд:

Стратегийн зорилт 1.1.1.	Цусны донорын сургалт сурталчилгааг өргөжүүлж донор элсүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.
Стратегийн зорилт 1.1.2.	Донор алдаршуулах үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулж, үр дүнг сайжруулна.
Стратегийн зорилт 1.1.3.	Цусны донорын эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ хийнэ.
Стратегийн зорилт 1.1.4.	Цус цуглуулах төвийн тоог нэмэгдүүлж, цус тээвэрлэх үйл ажиллагаанд технологийн шинэчлэл хийнэ.
Стратегийн зорилт 1.2.1.	Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангана.
Стратегийн зорилт 1.3.1.	Лабораторийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.
Стратегийн зорилт 1.4.1.	Технологи шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг 100%-д хүргэнэ.
Стратегийн зорилт 1.4.2.	Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, хадгалалт, олголтод технологийн шинэчлэл хийнэ
Стратегийн зорилт 1.5.1.	Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн <u>ЦЦБ</u> -ний нөөц хангамж, бэлэн байдлыг хангана.
Стратегийн зорилт 2.1.1.	Цусны сонор сэрэмжийн тогтолцооны бүртгэл мэдээллийг баяжуулж, дэмжлэгт хяналт үнэлгээ, мэргэжил арга зүйгээр хангах
Стратегийн зорилт 2.2.1.	Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үйлчлүүлэгчийн шаардлагад нийцүүлэн өндөр <u>түвшинд</u> үзүүлэх
Стратегийн зорилт 2.3.1.	Олон улсын болон үндэсний стандартын шаардлагыг тогтвортой хангаж, тасралтгүй сайжруулна.
Стратегийн зорилт 3.1.1.	Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангана.
Стратегийн зорилт 3.1.2.	Хүний нөөцийг бүрдүүлж, тогтвортой ажиллах <u>нөхцөлийг</u> бүрдүүлнэ.
Стратегийн зорилт 3.2.1.	Гадаад дотоод хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.
Стратегийн зорилт 3.2.2.	Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг хөгжүүлнэ.
Стратегийн зорилт 3.3.1.	Сургалт зохион байгуулж, эмч мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг сайжруулна.
Стратегийн зорилт 3.3.2.	Төгсөлтийн дараах төрөлжсөн мэргэжлийн болон мэргэжүүлэх сургалт зохион байгуулна.
Стратегийн зорилт 4.1.1.	Эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.

Стратегийн зорилт 4.1.2.	Мэдээ тайлан гаргах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийнэ.
Стратегийн зорилт 4.1.3.	Төвийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийг сайжруулж, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.
Стратегийн зорилт 4.1.4.	Байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай техник, тоног, төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, шалгалт тохируулга баталгаажилтыг тогтмол хийлгэнэ.

Төлөвлөгөөг баталсан:

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД

С.ЭНХБОЛД

(албан тушаал)

(гарын үсэг)

Тэмдэг

(огноо)

Төлөвлөгөө боловсруулсан:

Төсвийн Шууд захирагч

ЕРӨНХИЙ ЗАХИРАЛ

Н.ЭРДЭНЭБАЯР

(албан тушаал)

(гарын үсэг)

Тэмдэг

(огноо)

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН 2023-2026 ОНЫ ХӨГЖЛИЙН СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Стратегийн зорилго, зорилт	Стратеги /арга хэмжээ/	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин /2021-2022 он/	Зорилтот түвшин				Санхүүгийн эх үүсвэр
					2023	2024	2025	2026	
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 1. Цус цусан бүтээгдэхүүний нөөц хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах									
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.1. Цусны донор элсүүлэх, цус цуглуулах									
1.	Зорилт 1.1.1. Цусны донорын сургалт сурталчилгааг өргөжүүлж донор	Сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх	Цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг <u>цуглуулалтын тоо</u>	2021 онд 27264 удаа цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг цуглуулсан байна.	30000 нэгж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг	31500 нэгж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг	33000 нэгж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг	34500 нэгж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг	Улсын төсөв

	элсүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.				цуглуулсан байна.	цуглуулсан байна.	цуглуулсан байна.	цуглуулсан байна.	
2.		Сайн дурын идэвхтэн, бэлтгэх сургалт зохион байгуулах	Сайн дурын идэвхтэн бэлтгэх сургалтын тоо, хамрагдсан хүний тоо	2021 онд МУЗН-тэй хамтран 7 удаагийн сургалтаар 234 сайн дурын идэвхтэн бэлтгэсэн.	МУЗН-тэй хамтран 10-аас доошгүй сургалт зохион байгуулж сайн дурын ажилтан бэлтгэсэн байна.	МУЗН, МДХ болон бусад төрийн бус байгууллагатай хамтран 15-аас доошгүй сургалт зохион байгуулж сайн дурын ажилтан бэлтгэсэн байна.	МУЗН, МДХ болон бусад төрийн бус байгууллагатай 20-оос доошгүй сургалт зохион байгуулж сайн дурын ажилтан бэлтгэсэн байна.	МУЗН, МДХ болон бусад төрийн бус байгууллагатай 25-аас доошгүй сургалт зохион байгуулж сайн дурын ажилтан бэлтгэсэн байна.	Улсын төсөв МУЗН
3.		Хүн амд зориулсан амьдралын зөв дадал хэвшлийн талаар мэдээ мэдээлэл хүргэх	Шинээр бүтээсэн <u>контентийн</u> тоо Олон нийтэд хүргэсэн сургалт, сурталчилгаа, мэдээллийн тоо	2022 онд шинээр 10 <u>контент</u> бүтээж сургалт сурталчилгаанд ашигласан. Цахим орчинд 240 гаруй мэдээлэл байршуулж мэдээлэл хүргэсэн.	Шинээр <u>контент</u> бүтээх буюу ЭМЯ, НЭМҮТ зэрэг бусад эх үүсвэр тодорхой баталгаажсан мэдээллийг цахим орчинд байршуулж ард иргэдэд хүргэсэн байна.				Улсын төсөв, Эрүүл мэндийг дэмжих сан
4.	Зорилт 1.1.2. Донор алдаршуулах үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулж, үр дүнг сайжруулна.	Цусны донорын “Үндэсний өдөр”-ийг тэмдэглэх	Цусны донорын “Үндэсний өдөр”-ийг тэмдэглэсэн тайлан.	2022 оны 1 дүгээр сарын 3-нд Цусны донорын үндэсний өдрийг зохион байгуулж донор алдаршуулсан.	Жил бүр “Цусны донорын Үндэсний өдөр”-ийг тэмдэглэж, авлагагүй, сайн дурын цусны донорын үйлсийг олон нийтэд сурталчилан, олон удаа цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн байнгын цусны донорыг алдаршуулсан байна.				Улсын төсөв, Эрүүл мэндийг дэмжих сан
5.		“Цусны донорын Дэлхийн өдөр”-ийг зохион байгуулах	Цусны донорын Дэлхийн	2022 оны 6 сарын 14-нд Цусны донорын Дэлхийн өдрийг	Жил бүр ДЭМБ-ын удирдамж, уриан дор “Цусны донорын Дэлхийн өдөр”-ийг Улс орон даяар тогтмол тэмдэглэн өнгөрүүлж, авлагагүй, сайн дурын цусны донорын үйлсийг олон				Улсын төсөв,

			өдрийг зохион байгуулах удирдамж, тайлан.	цахим болон танхимаар зохион байгуулсан.	нийтэд сурталчилан, олон удаа цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн байнгын цусны донорыг алдаршуулсан байна.	ДЭМБ, Эрүүл мэндийг дэмжих сан
6.		“Цусаа бэлэглэх өдөр”-ийг сар бүр зохион байгуулах	Цусаа бэлэглэх өдөр тэмдэглэсэн тайлан.	2021 онд Цусаа бэлэглэх өдрийг 11 удаа зохион байгуулж цусны донор, донор хамт олныг шагнаж алдаршуулсан.	“Цусаа бэлэглэх өдөр”-ийн арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулж цусны донор, донор хамт олон, донорын үйлсийг дэмжигч байгууллагуудыг шагнаж алдаршуулсан байна.	Улсын төсөв, Эрүүл мэндийг дэмжих сан
7.		Хүндэт доноруудад Засгийн газрын болон төрийн шагнал олгох эрх зүйн зохицуулалт бий болгох	Засгийн газрын болон төрийн шагнал олгосон донорын тоо	Шударга журам медалиар 4 хүндэт донорыг шагнуулсан. Хүндэт донор тэмдгийг Засгийн газрын шагнал болгох саналыг Донорын тухай хуулийн төсөлд тусгасан.	Эрх зүйн зохиоцуулалтыг бий болгож, жил бүр болзол хангасан цусны “Хүндэт донор”-ыг Засгийн газрын болон Төрийн шагналд тодорхойлж, дэмжиж ажилласан байна.	Улсын төсөв
8.	Зорилт 1.1.3. Цусны донорын эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ хийнэ.	Цусаа өгөхөөр ирсэн хүн бүрт эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг тогтмол хийх	Эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хүний тоо	Цусаа өгөхөөр ирсэн хүн бүрт.....эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг тогтмол хийж байна.	Цусаа өгөхөөр ирсэн хүн бүрийн эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг тогтмол хийж, сөрөг хариу урвалаас сэргийлж ажилласан байна.	Улсын төсөв
9.	Зорилт 1.1.4. Цус цуглуулах төвийн тоог нэмэгдүүлж, цус тээвэрлэх үйл ажиллагаанд технологийн шинэчлэл хийнэ.	Цус цуглуулах суурин төвийн тоог нэмэгдүүлэх	Шинээр байгуулсан суурин төвийн тоо	УБ хотод 3 суурин төвөөр цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг цуглуулдаг.	Төсөв, орон тоо шийдэгдсэн үед Цус цуглуулах суурин төвийг шинээр байгуулан ажилласан байна.	Улсын төсөв
10.		Сийвэн цуглуулах Аферезийн төв байгуулах	Сийвэн цуглуулах төв	-	Судалгаа, төслийг боловсруулж, Төсөв батлагдсан үед сийвэн цуглуулах Аферезийн төвийг байгуулж, үйл ажиллагааг тогтворжуулсан байна.	Улсын төсөв

					төсөвт суулгах саналыг хүргүүлнэ.		
11.		Цус цуглуулах, тээвэрлэх зориулалтын автомашин үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх	Зориулалтын автомашин	Цус цуглуулах зориулалтын автомашины төслийг боловсруулж <u>ЭМЯ</u> , <u>МУЗН</u> , <u>ОУ-ын</u> байгууллагад хүргүүлсэн.	Цус цуглуулах, тээвэрлэх зориулалтын автомашин шийдвэрлэгдсэн тохиолдолд үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн байна.		Улсын төсөв <u>ОУ-ын</u> байгууллагын хандив, тусламж
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.2. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангах							
12.	Зорилт 1.2.1. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангана.	Кибер аюулгүй байдлын тухай, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай, Хувийн мэдээллийг хамгаалах тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах	Хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	2020 онд төвийн үндсэн үйл ажиллагааны программ, <u>ЦССҮТ</u> -ийн мэдээллийн аюулгүй байдалд эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэсэн.	Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд хамрагдаж, онц чухал мэдээллийн дэд бүтцэд хамрагдсан байгууллагад тавигдах шаардлагыг хангасан байна.	Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээг бүрэн ашиглаж ажилласан байна.	Улсын төсөв
13.		Үндсэн үйл ажиллагааны программыг хөгжүүлэн, цусны донор, үйлчлүүлэгчийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэх	Программд хөгжүүлэлт хийсэн баримт-жуулалт	2021 онд тасаг нэгжүүдээс программд орох өөрчлөлт, шинэчлэлийн саналыг авч хөгжүүлэлт хийсэн	Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр программ хангамжийг хөгжүүлэх санал <u>боловсруулж</u> , цусны донор,	Ажлын бүтээмж, үйл ажиллагааг сайжруулах, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр программ хангамжийг хөгжүүлэх, эсхүл шинэчлэх замаар цусны донор, үйлчлүүлэгчийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж аюулгүй байдлыг хангасан байна.	Улсын төсөв

					үйлчлүүлэгчийн мэдээллийн нэгдсэн санг баяжуулан ажилласан байна.	
14.	Иргэдийн цусны бүлгийн мэдээллийг “e-Mongolia” нэгдсэн системд харуулах	Бүртгэгдсэн донор, үйлчлүүлэгчийн тоо	2022 онд “e-Mongolia” нэгдсэн системээр нийт бүртгэлтэй цусны донор, үйлчлүүлэгчид цусны бүлгийн мэдээллээ хардаг болсон.	Үндсэн үйл ажиллагааны программын аюулгүй байдал, хэвийн ажиллагааг хангаж, “e-Mongolia” нэгдсэн системээр цусны донор, үйлчлүүлэгчдийн цусны бүлгийн мэдээллийг тогтмол харах нөхцлийг бүрдүүлж ажилласан байна.		Улсын төсөв
15.	ЦССҮТ-ийн “Цусны донор” аппликейшныг шинэчлэн хөгжүүлэх	Аппликейшны хөгжүүлэлт	2022 онд Андроид болон IOS үйлдлийн системд ажилладаг шинэ аппликейшн ашиглалтад оруулж, цусны донорт шаардлагатай мэдээллийг шуурхай хүргэдэг болсон.	“Цусны донор” аппликейшны ашиглалтыг сайжруулж, хөгжүүлэлт хийсэн байна.		Улсын төсөв
16.	Төвийн засвар үйлчилгээ удирдлагын системийн мэдээллийн санг бүрдүүлэх	Мэдээллийн санд оруулсан өөрчлөлтийн тоо	Хөрөнгийн хөдөлгөөнийг хийж Санхүүгийн программын хөрөнгийн бүртгэлтэй засвар үйлчилгээ удирдлагын системийн мэдээллийн санг нийлүүлсэн байна.	Санхүүгийн программтай уялдуулан, хөрөнгийн хөдөлгөөнийг засвар үйлчилгээ удирдлагын системийн мэдээллийн санг баяжуулан байна.		Улсын төсөв
17.	Хүндэт доноруудад үзүүлсэн нийгмийн халамжтай	Хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	Хүндэт донорын болзол хангасан иргэдийн нэрсийг холбогдох	Эрх бүхий байгууллагатай хамтран хүндэт донорын	Хүндэт донорын нийгмийн халамж үйлчилгээ хүртэхтэй холбоотой төвийн үйл ажиллагааг хялбаршуулж ажилласан байна.	Улсын төсөв

		холбоотой мэдээллийн санг баяжуулах		байгууллагад хүргүүлэн шагнуулах, нийтийн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчих эрх болон мөнгөн тусламж авах, рашаан сувилалд амрах эрхийн тодорхойлолтыг олгодог.	нийгмийн халамж үйлчилгээ хүртэх үйл ажиллагааг хялбаршуулсан байна.			
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.3. Цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах, шинжилгээ хийх								
18.	Зорилт 1.3.1. Лабораторийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулж, шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	Лабораторийн шинжилгээний Олон улсын чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдаж шинжилгээний чанарыг ханган ажиллах	Чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдсан гэрчилгээ	2022 онд бүлэгнэлтийн шинжилгээгээр 1 удаа, <u>иммуногематологийн</u> чиглэлээр 2 удаа, чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдаж гэрчилгээ авсан.	Молекул биологи, <u>иммунологи</u> , <u>иммуногематологи</u> , бүлэгнэлтийн чиглэлээр олон улсын чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.			Улсын төсөв
19.		Лабораторийн шинжилгээний Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдах болон өөр хувилбарт аргыг ашиглан шинжилгээний чанарыг ханган ажиллах	Чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдсан гэрчилгээ Өөр хувилбарт аргын протокол	2022 онд <u>Гематологи</u> , биохими, бүлэгнэлт, нян судлалын чиглэлээр чанарын гадаад үнэлгээнд тус бүр 1-ээс дээш удаа хамрагдаж гэрчилгээ авсан.	<u>Гематологи</u> , биохими, бүлэгнэлт, чиглэлээр үндэсний чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна. Нян судлалын чиглэлээр өөр хувилбарт арга ашиглан шинжилгээний чанарыг ханган ажилласан байна.			Улсын төсөв
20.		Цус <u>сэлбэлтээр</u> дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээний <u>ФХЭБУ-ын</u> аргаас	Халдвар илрүүлэх шинжилгээнд CLIA аргыг	2022 оны байдлаар Халдвар илрүүлэх шинжилгээний 15%-д CLIA аргыг хэрэглэсэн.	Халдвар илрүүлэх шинжилгээний 30%-д CLIA аргыг	Халдвар илрүүлэх шинжилгээний 60%-д CLIA аргыг	Халдвар илрүүлэх шинжилгээний 80%-д CLIA аргыг	Цусны донорт хийгдэх цус <u>сэлбэлтээр</u> дамжих

		CLIA аргад шилжих	нэвтрүүлсэн хувь		хэрэглэсэн байна.	хэрэглэсэн байна.	хэрэглэсэн байна.	халдвар илрүүлэх шинжилгээнд 100% CLIA аргыг нэвтрүүлсэн байна.	
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.4. Цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, хадгалах, олгох									
21.	Зорилт 1.4.1. Технологи шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг 100%-д хүргэнэ.	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх</u>	Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ	2022 онд Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн үйлдвэрлэлийг 3600 нэгж буюу 15% болгож нэмэгдүүлэх зорилт тавьж ажилласан.	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн 2900 нэгж (26,67%) бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн 3800 нэгж (34,95%) бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн 4172 нэгж (38,37%) бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн 10872 нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж 100%-д хүргэсэн байна.</u>	Улсын төсөв
22.		<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэгчийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх</u>	Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ	2022 онд эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг 490 нэгжийг үйлдвэрлэсэн байх зорилт тавьж ажилласан.	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг 490 нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг 750 нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг 800 нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.</u>	<u>Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг 1800 нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.</u>	Улсын төсөв
23.		<u>Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эсийн</u>	Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ	2022 онд цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эс 5351 нэгж буюу 20% болгож	<u>Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эс 4620 нэгжийг</u>	<u>Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эс 8700 нэгжийг</u>	<u>Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эс 8700</u>	<u>Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эс 21000</u>	Улсын төсөв

		үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх		нэмэгдүүлэх зорилт тавьж ажилласан.	үйлдвэрлэсэн байна.	үйлдвэрлэсэн байна.	нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.	нэгжийг үйлдвэрлэсэн байна.	
24.	Зорилт 1.4.2. Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, хадгалалт, олголтод технологийн шинэчлэл хийнэ.	Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг бүрэн автоматжуулах	Нэвтрүүлсэн бүрэн автомат технологи	Гар ажиллагаат битүү систем ашиглаж байна.	Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг бүрэн автоматжуулах техник, технологийн судалгаа, төсвийг хийж төсөвт суулгах санал өгсөн байна.	Төсөв батлагдсан үед бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлд бүрэн автомат технологи нэвтрүүлж, нутагшуулсан байна.			Улсын төсөв
25.		<u>Гемофилийн</u> эсрэг факторыг хүлээн авах, хуваарилах, түгээх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх	Амбулаторийн урьдчилан сэргийлэх факторыг захиалгын дагуу авсан хүний тоо, олгосон тун нэгжээр	<u>Гемофили А-тай</u> 85 хүнд 2,866,250 ОУН VIII фактор, <u>гемофили В-тэй</u> 32 хүнд 831,000 ОУН IX факторыг олгосон.	Жил бүр Амбулаторийн урьдчилан сэргийлэх тунгаар VIII, IX факторыг эмчийн жорын дагуу олгосон байна.			Улсын төсөв, Дэлхийн <u>Гемофилийн</u> холбоо	
26.		Яаралтай үед эмнэлгүүдийн цус цусан бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтэд техник, технологийн ололтыг ашиглах	Техник, технологийн ололтыг ашигласан тээвэрлэсэн <u>ЦЦБ</u> -ий тоо	Red Drone төсөл хэрэгжүүлж нисгэгчгүй нисэх төхөөрөмж ашиглан <u>ЦЦБ</u> тээвэрлэх боломж бүрдсэн.	Гамшиг нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал, яаралтай тусламжийн үед <u>ЦЦБ</u> тээвэрлэхэд техник, технологийн ололтыг ашигласан байна.			Улсын төсөв	
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.5. Улсын нөөцийн тухай хуулиар хүлээлгэсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, стратегийн болон гамшигын нөөцийн бараа, материалыг улсын нөөцийн салбар болон гэрээт хадгалагчийн агуулахад технологийн горимын дагуу хадгалах									
27.	Зорилт 1.5.1. Гамшиг, нийгмийн эрүүл	Цус, цусан бүтээгдэхүүний Улсын нөөцийн	<u>ОБЕГ-тай</u> хийгдсэн	Гэрээг дүгнэж, улсын нөөцөд бараа, материал худалдан	Гэрээний үүргийг хэрэгжүүлж, жил бүр шаардлагатай бүтээгдэхүүний нөхөн сэлгэлтийг бүрэн хийж, нөөцийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байна.			Улсын төсөв, <u>ОБЕГ</u>	

	мэндийн ноцтой байдлын үеийн ЦЦБ-ий нөөц хангамж, бэлэн байдлыг хангана.	хадгалалтын аюулгүй байдлыг хангаж, нөхөн сэлгэлтийг хийх	гэрээ, ажлын тайлан	авах нэмэлт гэрээ байгуулсан.		
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 2. Тусламж үйлчилгээний чанар, цусны аюулгүй байдлыг хангаж, Чанарын болон ХЭМАБ-ын менежментийг тогтвортой хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулах						
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.1. Үндэсний хэмжээнд цусны сонор сэрэмжийн тогтолцоог хөгжүүлж, цусны аюулгүй байдалтай холбоотой баримт бичгийг шинэчлэх						
28.	Зорилт 2.1.1. Цусны сонор сэрэмжийн тогтолцооны бүртгэл мэдээллийг баяжуулж,	<u>ДЭМБ-ын</u> стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлж, цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ, урвал хүндрэлтэй холбоотой бүртгэл мэдээллийг баяжуулж, дүн шинжилгээ хийх	Бүртгэл мэдээлэл, дүн шинжилгээ хийсэн тайлан	2020-2023 оны <u>ДЭМБ-ын</u> стратегийг мөрдөж, <u>ЭМБ-уудын</u> Цус <u>сэлбэлтийг</u> зохицуулах салбар зөвлөлийн тайланг нэгтгэж байна.	<u>ЭМБ-уудын</u> Цус <u>сэлбэлтийг</u> зохицуулах салбар зөвлөлийн тайланд дүн шинжилгээ хийж, мэдээний сан үүсгэсэн байна.	<u>ДЭМБ-ын</u> стратегийг мөрдөж, цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ, урвал хүндрэлтэй холбоотой мэдээлэлд жил бүр дүн шинжилгээ хийж, үйл ажиллагаандаа ашигласан байна.
29.	дэмжлэгт хяналт үнэлгээ, мэргэжил арга зүйгээр хангана.	Цус цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээний заавар <u>шинэчлэх</u>	Шинэчлэн батлагдсан тушаал	Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/03 дугаар тушаалыг мөрдөж ажилладаг.	Тушаал шинэчлэх санал, тушаалын төслийг боловсруулж ЭМЯ-д хүргүүлсэн байна.	Цус цусан бүтээгдэхүүн хэрэглэдэг гэрээт Эрүүл мэндийн байгууллагуудад жил бүр төлөвлөгөө гарган хяналт үнэлгээ хийж мэргэжил арга зүйгээр хангаж ажилласан байна.

30.		Цусны аюулгүй байдлын хяналт үнэлгээ хийх журмыг шинэчлэн батлуулах	Шинэчлэн батлагдсан тушаал	Эрүүл мэндийн сайдын 2018 оны А/506 дугаар тушаалыг мөрдөж ажилладаг.	Тушаал шинэчлэх санал, тушаалын төслийг боловсруулж ЭМЯ-д хүргүүлсэн байна.	Орон нутгийн цусны салбар төвүүд, цус цусан бүтээгдэхүүн хэрэглэдэг гэрээт Эрүүл мэндийн байгууллагуудад жил бүр төлөвлөгөө гарган хяналт үнэлгээ хийж мэргэжил арга зүйгээр хангаж ажилласан байна.				Улсын төсөв	
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.2. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үзүүлж мэргэжил арга зүйгээр хангах											
31.	Зорилт 2.2.1. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үйлчлүүлэгчийн шаардлагад нийцүүлэн өндөр түвшинд үзүүлнэ.	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр <u>иммуногематологийн</u> лавлагаа шинжилгээг хийх	Лавлагаа шинжилгээний нэр, төрөл, тоо, тохирлын хувь.	Хувийн тохироо, эргэлзээтэй бүлэг тодорхойлох, <u>кумбсын</u> шууд ба шууд бус урвал, эсрэг бие илрүүлэх, дүйн тодорхойлох, <u>резус</u> сөрөг баталгаажуулах, <u>анти-Д</u> <u>титр</u> тодорхойлох, <u>резусийн</u> дэд бүлэг тодорхойлох 7 нэр төрлийн шинжилгээг үйлчлүүлэгчийн хүсэлтээр хийсэн.	Жил бүр үйлчлүүлэгчийн хүсэлтийн дагуу Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр <u>иммуногематологийн</u> лавлагаа шинжилгээг 100% хийж, хариуг олгосон байна.				Улсын төсөв		
32.		Цусны бүлэг, хувийн тохирооны Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулах	Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээний гэрчилгээ авсан Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	2022 онд 2 удаа зохион байгуулж 180 байгууллагад Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээний гэрчилгээ олгосон.	Цусны бүлэг, хувийн тохирооны гадаад үнэлгээнд цахим программыг нэвтрүүлэх бэлтгэл хангах, 19, <u>20 дахь</u>	Цусны бүлэг хувийн тохирооны гадаад үнэлгээний үр дүнг цахимаар авч, хариуг олгодог	Цусны бүлэг хувийн тохирооны гадаад үнэлгээний үр дүнг цахимаар авч, хариуг цахимаар	Цусны бүлэг хувийн тохирооны 23, 24 гадаад үнэлгээний үр дүнг цахимаар	Цусны бүлэг хувийн тохирооны 25, 26 гадаад үнэлгээний үр дүнг цахимаар авч, хариуг цахимаар	Улсын төсөв	

					үнэлгээг зохион байгуулсан байна.	болсон байна. 21, 22 дахь үнэлгээг зохион байгуулсан байна.	олгосон байна.	олгосон байна.	
33.		Цусны бүлэгнэлтийн шинжилгээний Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулах	Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээний гэрчилгээ авсан Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	2022 онд 2, 3 дахь удаагийн үнэлгээг зохион байгуулж, 126 байгууллагад Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээний гэрчилгээ олгосон.	4, 5 дахь удаагийн үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулж, оролцогч лабораториудад үр дүнг олгосон байна.	6, 7 дахь удаагийн үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулж, оролцогч лабораториудад үр дүнг олгосон байна.	8, 9 дэх удаагийн үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулж, оролцогч лабораториудад үр дүнг олгосон байна.	10, 11 дэх удаагийн үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулж, оролцогч лабораториудад үр дүнг олгосон байна.	Улсын төсөв, <u>Ханган нийлүүлэгч байгууллага</u>
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.3. Үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж буй стандартын хэрэгжилтийн тогтвортой байдлыг хангах, сайжруулах									
34.	Зорилт 2.3.1. Олон улсын болон үндэсний стандартын шаардлагыг тогтвортой хангаж, тасралтгүй сайжруулна.	Төвийн чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах	Тухайн оны төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийн хувь	Чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн 2022 оны тайланг нэгтгэн <u>ЭМХТ-д</u> хүргүүлсэн. Тайлангийн хэрэгжилтийн хувь 98,0.	Чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийг шинэчлэн батлуулж, хэрэгжилтийг хангаж тайлагнасан байна.	Чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг бүрэн хангаж, тайланг <u>холбогдох байгууллагад</u> хүргүүлсэн байна.			Улсын төсөв
35.		Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний технологи, чанарын шаардлагын	Магадлан итгэмжлэлийн гэрчилгээ	2018 онд магадлан итгэмжлэлд хамрагдаж 5 жилээр итгэмжлэгдсэн.	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний технологи, чанарыг шаардлагын	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар аюулгүй	Магадлан итгэмжлэлийн явцын хяналт үнэлгээнд	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар аюулгүй	Улсын төсөв

	магадлан итгэмжлэлд хамрагдах			магадлан итгэмжлэлд хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.	байдлыг тасралтгүй сайжруулж ажилласан байна.	хамрагдсан байна.	байдлыг тасралтгүй сайжруулж ажилласан байна.	
36.	Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх	Аудитын тайлан, зөвлөмж	Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартыг хэрэгжүүлж, 2022 онд магадлах аудитад амжилттай хамрагдсан.	Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартын баталгаажуулах аудитад хамрагдсан байна	Жил бүр Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартын магадлах аудитад хамрагдаж, чанарын менежментийн тогтолцоог тогтвортой хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулсан байна.			Улсын төсөв
37.	<u>ХЭМАБ-ын</u> менежментийн тогтолцооны ISO 45001:2018 стандартыг хэрэгжүүлэх	Аудитын тайлан, зөвлөмж	<u>2022 онд ХЭМАБ-ын</u> менежментийн тогтолцооны ISO 45001:2018 стандартын баталгаажуулах аудитад амжилттай хамрагдсан.	Жил бүр <u>ХЭМАБ-ын</u> менежментийн тогтолцооны ISO 45001:2018 стандартын магадлах аудитад хамрагдаж, ХЭМАБ-ын менежментийн тогтолцоог тогтвортой хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулсан байна.			Улсын төсөв	
38.	Эрүүл мэндийн лабораторийн чанар ба <u>чадавхид</u> тавигдах шаардлага ISO 15189:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх	Аудитын тайлан, зөвлөмж	2022 онд Эрүүл мэндийн лабораторийн чанар ба <u>чадавхид</u> тавигдах шаардлага ISO 15189:2015 стандартын баталгаажуулах аудитад амжилттай хамрагдсан.	Жил бүр Эрүүл мэндийн лабораторийн чанар ба <u>чадавхид</u> тавигдах шаардлага ISO 15189:2015 стандартын магадлах аудитад хамрагдаж, лабораторийн чанар ба <u>чадавхид</u> тавигдах шаардлагыг тогтвортой хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулсан байна.			Улсын төсөв	

ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 3. Хүний нөөцийн хөгжлийг хангах, мэдээллийн технологи, сургалт, эрдэм шинжилгээний ажлыг өргөжүүлэн, инноваци нэвтрүүлэх

ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.1. Хүний нөөцийг бүрдүүлэх, тогтвортой ажлуулах, хөгжүүлэх

39.	Зорилт 3.1.1. Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах	Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр, 2022 оны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн ажилласан.	Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрт тодотгол хийж, жил бүр төлөвлөгөө гарган, хэрэгжилтэд үнэлгээ хийсэн байна.		Улсын төсөв	
40.		Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг сайжруулах замаар тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх	Нийт ажилчдад 3-аас дээш жил ажилласан ажилчдын эзлэх хувь	2022 онд нийт ажилчдын тоонд 3-аас дээш жил тогтвортой ажилласан ажилчдын эзлэх хувь 55 байна.	Нийт ажилчдын тоонд 3-аас дээш жил тогтвортой ажилласан ажилчдын эзлэх хувь суурь түвшинөөс буураагүй байна.		Улсын төсөв	
41.		Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангана.	Төсвийн орлогын давсан хэсгээс олгох урамшууллын 60-аас доошгүй хувийг ажилтнуудын нийгмийн асуудал шийдвэрлэхэд зориулах	Урамшуулалд зарцуулсан хэмжээ, хувь	2021 онд 57 хувийг зарцуулсан байна.	60-аас доошгүй хувийг зарцуулж, Цусны донорын тухай хуулийн төсөлд ажилтны нийгмийн хамгаалалтай холбоотой заалтыг тусгасан байна.	Цусны донорын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	Улсын төсөв
42.		Ажлын гүйцэтгэлд суурилсан урамшууллын тогтолцоог бүрдүүлэх	Урамшуулал авсан ажилчдын эзлэх хувь	2021 онд 2 сарын хугацаанд ур чадварын нэмэгдэл олгосон.	2023 онд ур чадварын нэмэгдлийг ажигласан 80-аас доошгүй хувьд олгосон байна.	Ажилтнуудын мэргэжлийн ур чадвар, болон бусад нэмэлт үзүүлэлтээр цалин, урамшууллын хэмжээг нэмэгдүүлж ажилласан байна.		Улсын төсөв

43.		Хүний нөөцийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод хэрэгжүүлж, дасан зохицох хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах	Сонгон шалгаруулалтын журам, Дасан зохицох хөтөлбөрийн журмын хэрэгжилтийн хувь	Сул ажлын байрыг нийтэд ил тод мэдээлж, нөхөн хангалт 90 хувьтай байна.	Ажилтны тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлж, Сонгон шалгаруулалтын журам, Дасан зохицох хөтөлбөрийн хэрэгжилт, ил тод байдлыг хангаж, хүний нөөцийн хөдөлгөөнийг жилд 15-аас доош хувьд тогтмол байлгана.			Улсын төсөв
44.	Зорилт 3.1.2. Хүний нөөцийг бүрдүүлж, тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийлгэх	Үнэлгээний дүгнэлт, авсан арга хэмжээ	2018, 2021, 2022 онд мэргэжлийн байгууллагаар хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийлгэсэн.	Хөдөлмөрийн нөхцөлийн болон зарим ажлын байрны эрсдлийн үнэлгээ хийлгэж зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажилласан байна.	Шаардлагатай тохиолдолд хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээг хийлгэж, гарсан зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажилласан байна.		Улсын төсөв
45.		Эрүүл мэндийн ажилтныг мэдлэг чадвараа дээшлүүлэх боломжоор хангах	Мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдсан, мэргэжлийн зэрэг шинээр авсан, ахиулсан эмнэлгийн мэргэжилтний тоо	2022 онд мэргэшил дээшлүүлсэн, мэргэжлийн зэрэгтэй эмнэлгийн мэргэжилтний эзлэх хувь 72.5% байна.	Мэргэшил дээшлүүлсэн, мэргэжлийн зэрэгтэй эмнэлгийн мэргэжилтний эзлэх хувийг 2026 он хүртэл 5-аас доошгүй хувиар нэмэгдүүлнэ.			Улсын төсөв
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.2. Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр гадаад, дотоодын хамтын ажиллагаа, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг өргөжүүлэх								
46.	Зорилт 3.2.1. Гадаад дотоод хамтын	Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр ажиллагаа үйл	Байгууллагын гишүүнчлэл, хамтын ажиллагаатай	Олон улсын цус сэлбэлт судлалын нийгэмлэгийн (ISBT) 2021 оны	2023 оны гишүүнчлэл сунгаж хамтран ажилласан	2024 оны гишүүнчлэл сунгаж хамтран	Жил бүр гишүүнчлэл сунгаж хамтран ажилласан байна. <u>AATM-тай</u> санамж бичигт	Улсын төсөв

	ажиллагааг өргөжүүлнэ.	явуулдаг ОУ-ын, бүс нутгийн болон гадаад орны байгууллагатай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	байгууллагын тоо	гишүүнчлэлээ сунгасан. 2019 онд Азийн цус сэлбэлтийн холбоо (ААТМ)-той 4 жилийн хугацаатай Санамж бичиг байгуулсан.	байна. ААТМ-тай санамж бичигт заасан хамтын ажиллагаа хэрэгжсэн байна.	ажилласан байна. ААТМ-тай хамтран ажиллах санамж бичгийг сунгасан байна.	заасан хамтын ажиллагаа бүрэн хэрэгжсэн байна.		
47.		Эрүүл мэнд, боловсролын болон бусад төрийн, төрийн бус байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	Хамтын ажиллагаатай байгууллага, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо	<u>2022 онд 70 гауй байгууллагатай гэрээ, санамж бичиг байгуулан ажилласан.</u>	Хамтын ажиллагааны санамж бичиг, гэрээний хэрэгжилтийг ханган ажиллаж, үр дүнг үнэлсэн байна.				Улсын төсөв Хамтрагч байгууллагын хандив
48.	Зорилт 3.2.2. Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг хөгжүүлнэ.	Эрдэм шинжилгээний хурлыг тогтмол зохион байгуулах	Зохион байгуулсан хурлын хөтөлбөр, илтгэлийн хураангуй	Цусны албаны эрдэм шинжилгээний онол, практикийн ХҮIII бага хурал зохион байгуулагдсан.	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын салбарын онол, практикийн XIX бага хурал зохион байгуулагдаж, илтгэлийн хураангуйг хэвлүүлсэн байна.	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын салбарын онол, практикийн XX бага хурал зохион байгуулагдаж, илтгэлийн хураангуйг хэвлүүлсэн байна.	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын салбарын онол, практикийн XXI бага хурал зохион байгуулагдаж, илтгэлийн хураангуйг хэвлүүлсэн байна.	Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын салбарын онол, практикийн XXII бага хурал зохион байгуулагдаж, илтгэлийн хураангуйг хэвлүүлсэн байна.	Улсын төсөв
49.		Цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр “Үндэсний семинар” зохион байгуулах	Семинарын хөтөлбөр, удирдамж, тайлан.	2022 онд “Үндэсний семинар”-ыг зохион байгуулж, мэргэжил арга зүйгээр хангаж ажилласан.	Үндэсний семинарыг жил бүр зохион байгуулж, цусны салбар төвүүд, холбогдох эмч, мэргэжилтнийг мэргэжил арга зүйгээр хангасан байна.				Улсын төсөв

ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.3. Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр сургалт зохион байгуулах, сургалт зохион байгуулах чадавхийг дээшлүүлэх						
50.	Зорилт 3.3.1. Сургалт зохион байгуулж, эмч мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг сайжруулна.	Богино хугацааны багц цагийн сургалт зохион байгуулах	Зохион байгуулсан сургалтын тоо, хамрагдсан эмч мэргэжилтний тоо	2022 онд богино хугацааны багц цагийн сургалтыг 2 чиглэлээр нийт 7 удаа зохион байгуулж 192 эмч, мэргэжилтэн хамрагдсан.	Богино хугацааны багц цагийн сургалтыг жил бүр зохион байгуулж, эмч, мэргэжилтнүүдийг бүрэн хамруулж, чадваржуулсан байна.	Улсын төсөв
51.		Нийт ажилчдын авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, ёс зүйн болон бусад тасралтгүй сургалт зохион байгуулах	Зохион байгуулсан сургалт, оролцогчдын тоо, бүртгэл, тайлан	2022 онд 12 удаа зохион байгуулж, нийт ажилтнуудын дунджаар 153 ажилтан хамрагдсан байна.	Нийт ажилчдын авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, ёс зүйн болон бусад тасралтгүй сургалт зохион байгуулсан байна.	Улсын төсөв
52.	Зорилт 3.3.2. Төгсөлтийн дараах төрөлжсөн мэргэжлийн болон	Эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлал (их эмч), цус цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн технологи (био анагаах судлаач) төрөлжсөн мэргэжлийн сургалт зохион байгуулах	Суралцагчдын элсэлт, төгсөлтийн тушаал, хамрагдсан эмч, мэргэжилтний тоо	2022 онд Эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлалаар 2 их эмч, Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн технологичоор 1 био-анагаахын мэргэжилтэн суралцаж төгссөн.	Жил бүр эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлал (их эмч), цус цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн технологи (био анагаах судлаач) мэргэжлээр төгсөлтийн дараах төрөлжсөн мэргэжлийн сургалтыг зохион байгуулсан байна.	Улсын төсөв
53.	мэргэжүүлэх сургалт зохион байгуулна.	Цус, цусан бүтээгдэхүүний технологич (сувилагч)-ийн мэргэжил дээшлүүлэх	Суралцагчдын элсэлт, төгсөлтийн тушаал, хамрагдсан	2022 онд Цус, цусан бүтээгдэхүүний технологич сувилагчийн мэргэжил дээшлүүлэх	Жил бүр цус, цусан бүтээгдэхүүний технологич (сувилагч)-ийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг зохион байгуулсан байна.	Улсын төсөв

		сургалт зохион байгуулах	сувилагчийн тоо	сургалтыг 2 сувилагч төгссөн.			
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ:4. Байгууллагын хөгжил, ил тод байдлыг хангах							
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ. 4.1. Байгууллагын хөгжил, удирдлага зохион байгуулалт, ил тод байдлыг хангах							
54.		Цусны донорын тухай хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн барих	Цусны донорын тухай хууль	Цусны донорын тухай анхдагч хуулийн төсөл боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдаж, шат шатны хэлэлцүүлэг хийгдсэн.	Хуулийн төслийг өргөн барьсан байна. Батлагдсан хуулийн дагуу зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажилласан байна.	Цусны донорын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	Улсын төсөв
55.	Зорилт 4.1.1 Эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.	Төвийн бүтэц үйл ажиллагааны стандартыг шинэчлэн батлуулах	Шинэчилсэн стандарт	ЦССҮТ-ийн бүтэц, үйл ажиллагааны MNS 6674:2017 стандартыг мөрдөж байна.	ЦССҮТ-ийн бүтэц, үйл ажиллагааны MNS 6674:2017 стандартыг шинэчлэх төсөл боловсруулж, батлуулсан байна.	ЦССҮТ-ийн бүтэц, үйл ажиллагааны шинэчлэгдсэн стандартыг мөрдөж ажиллана.	Улсын төсөв
56.		Цусны донорын тухай хуультай уялдуулан байгууллагын дүрэм, бүтцийг шинэчлэх	Төвийн шинэчлэгдсэн бүтэц, дүрэм	2020 онд батлагдсан дүрэм, бүтцээр үйл ажиллагаа явуулж байна.	Цусны донорын тухай хуультай уялдуулан төвийн бүтэц, дүрмийг шинэчлэн	-	-

					батлуулсан байна.			
57.	Үйл ажиллагаатай холбоотой журам заавруудыг шинэчлэх	Шинэчилсэн журам, заавар	2022 оны байдлаар төвийн үйл ажиллагааг зохицуулж буй 58 журамд үнэлгээ хийсэн.	Төвийн үйл ажиллагааг зохицуулж буй бүх журмуудыг шинэчлэн боловсруулж батлуулсан байна.	Шинэчлэгдсэн журам, САЗ-ыг мөрдөж ажилласан байна.			Улсын төсөв
58.	Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчлэлтэй холбоотой дагалдаж гарах журмуудыг боловсруулж мөрдөх	Журмын хэрэгжилтийг хангаж авч хэрэгжүүлсэн ага хэмжээний тайлан	Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр төлөвлөгөө, Сонгон шалгаруулалтын журам, Дасан зохицох хөтөлбөрийн журам, Цалин хөлсний журам, Шагнал, урамшлын журмыг боловсруулж баталсан.	Шинэчлэн батлагдсан Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр төлөвлөгөө, Сонгон шалгаруулалтын журам, Дасан зохицох хөтөлбөрийн журам, Цалин хөлсний журам, Шагнал, урамшлын журмыг хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.				Улсын төсөв
59.	Эрүүл мэндийн улсын албаны тушаал, шийдвэр, төлөвлөгөөтэй уялдуулан төвийн гамшгийн үеийн ажиллах журам, төлөвлөгөөг шинэчлэн, бэлэн байдлыг хангаж ажиллах	Тодотгож батлуулсан тоо, огноо, тушаалын дугаар, төлөвлөгөөний хэрэгжилт	Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед ЦССҮТ-ийн ажиллах журмыг 2021 оны А/17 тушаалаар шинэчлэн баталсан. ТУТ-ны төлөвлөгөөнд 3 удаа тодотгол хийсэн.	Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед ЦССҮТ-ийн ажиллах журам, <u>Тохиолдол удирдлагын тогтолцооны төлөвлөгөөнд тухай бүр шинэчлэл хийж, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж тайлагнасан байна.</u>				Улсын төсөв

60.	Зорилт 4.1.2. Мэдээ тайлан гаргах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийнэ.	Статистик мэдээ, тайланг хүлээн авч нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх, тайлагнах	Статистик мэдээ, тайлан	Жил бүр цус сэлбэлт судлалын салбарын статистик мэдээ, тайланг хүлээн авч нэгтгэн, дүн шинжилгээ хийж, тайлагнадаг.	Жил бүр цус сэлбэлт судлалын салбарын статистик мэдээ, тайланг хүлээн авч нэгтгэн, дүн шинжилгээ хийж, эрх бүхий байгууллагад хугацаанд нь тайлагнасан байна.	Улсын төсөв	
61.		Шийдвэр гаргагчийг нотолгоонд суурилсан бодит мэдээллээр хангах	Боловсруулсан мэдээлэл, тайлан	ЭМЯ, удирдлагыг шийдвэр гаргахад шаардагдах мэдээлэл, тайлангаар тогтмол ханган ажилладаг.	ЭМЯ, эрх бүхий байгууллага, удирдлагыг шийдвэр гаргахад нотолгоонд суурилсан бодит мэдээлэл, тайлангаар тогтмол хангаж ажилласан байна.	Улсын төсөв	
62.	Зорилт 4.1.3. Төвийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийг сайжруулж, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэн боловсруулж, мөрдөх	Шинэчлэн батлуулсан НББ-ийн бодлогын баримт бичиг	2019 онд Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг боловсруулж, мөрдсөн.	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэх төслийг боловсруулж, батлуулсан байна.	Батлагдсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг мөрдөж ажилласан байна.	Улсын төсөв
63.		Санхүүгийн тайланд дүн шинжилгээ хийж удирдлагыг мэдээллээр хангах	Тайланд хийсэн дүн шинжилгээ	-	Санхүүгийн тайланд дүн шинжилгээ хийж, удирдлагыг мэдээллээр хангах байгууллагын үр ашгийг дээшлүүлэх арга хэмжээ авч ажилласан байна.	Улсын төсөв	
64.	Зорилт 4.1.4. Байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай техник, тоног, төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, шалгалт тохируулга баталгаажилтыг	Эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлийг үе шаттай хийх	Шинэчилсэн тоног төхөөрөмжийн тоо	2016-2019 онд эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмж, тавилгын иж бүрэн шинэчлэл хийсэн.	Жил бүрийн төсөвт шаардлагатай эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийг төсвийг тусган шийдвэрлүүлж, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлийг үе шаттай хийсэн байна.	Улсын төсөв	
65.		Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал, хэвийн үйл	Шалгалт тохируулга, баталгаажуулалт, засвар	Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжид 7 удаагийн төлөвлөгөөт засвар үйлчилгээ	Жил бүр эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээ, шалгалт тохируулга, баталгаажуулалтыг бүрэн хийж үйл ажиллагааны хэвийн байдлыг хангаж ажилласан байна.	Улсын төсөв	

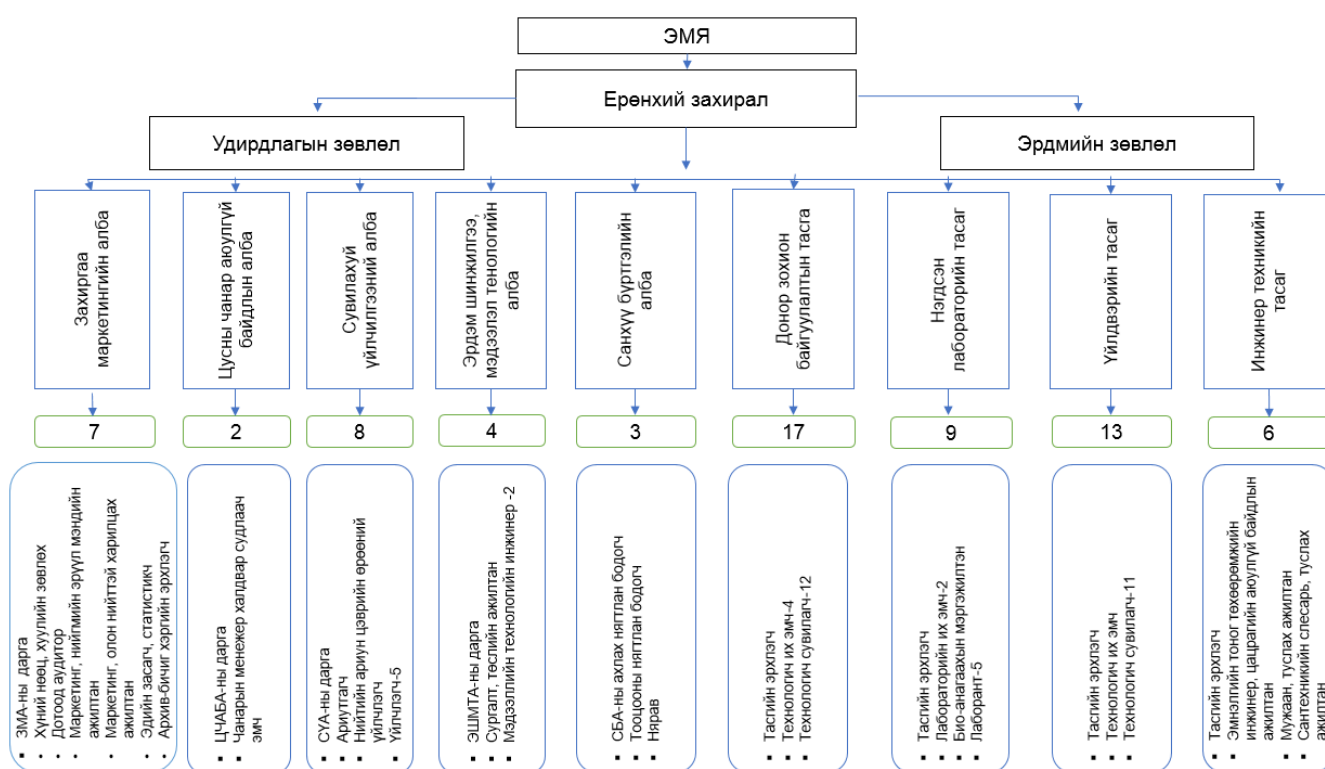
	<p>ТОГТМОЛ хийлгэнэ.</p>	<p>ажиллагааг ханган, мэргэжлийн байгууллагаар шалгалт, тохируулга, баталгаажуулалт тогтмол хийлгэх</p>	<p>үйлчилгээ хийсэн удаа.</p>	<p>хийсэн. 2021 онд тоног төхөөрөмжийн баталгаажуулалт 8, багаж хэрэгслийн шалгалт тохируулга 60 удаа хийлгэсэн.</p>		
--	------------------------------	---	-----------------------------------	--	--	--

НАЙМ. СТРАТЕГИЙН ЗОРИЛГО БА БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЦИЙН УЯЛДАА, ЗУРАГЛАЛ

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн бүтэц, хүний нөөц (Зураг1.)

Монгол Улсын Эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны 445 дугаар тушаалаар батлагдсан бүтэц, орон тоогоор ажиллаж байна. ЦССҮТ нь Захиргаа, маркетингийн алба, Эрдэм шинжилгээ, мэдээллийн технологийн алба, Цусны чанар аюулгүй байдлын алба, Санхүү, бүртгэлийн алба, Сувилахуй, үйлчилгээний алба, Донор злхион байгуулалтын тасаг, Нэгдсэн лабораторийн тасаг, Үйлдвэрлэлийн тасаг, Инженер техникийн тасаг гэсэн 5 алба, 4 үндсэн тасаг нийт 69 орон тоотойгоор үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

(Зураг1.)



ЕС. ХАВСРАЛТ

1. Дотоод гадаад орчны шинжилгээний холбогдох материал

ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн өнөөгийн нөхцөл байдлыг тус төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой эрх зүйн болоод бодлогын баримт бичиг, статистик үзүүлэлт, гадаад дотоод хамтын ажиллагааны баримт бичиг болон

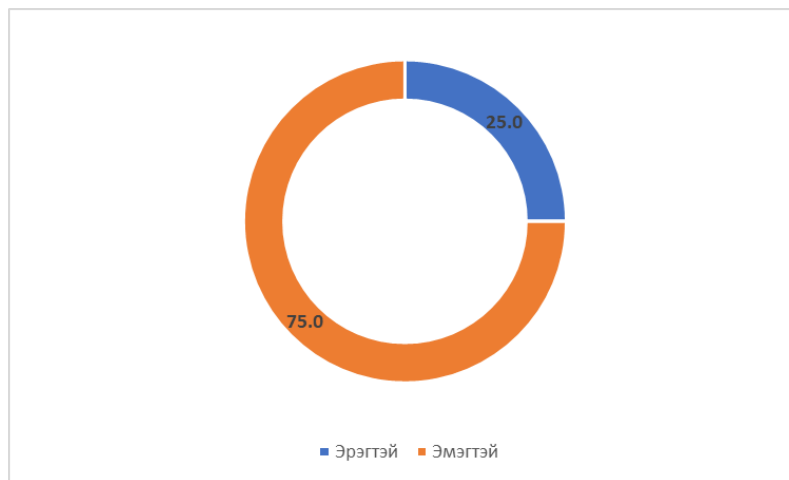
асуулгын судалгааны аргаар цуглуулсан өгөгдөл мэдээлэлд тулгуурлан тодорхойлсон.

Зураг 2. ЦССҮТөвийн чиг үүргийн хэрэгжилт, үнэлгээний оноогоор



Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн чиг үүргийн хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээний дүнгээс үзвэл тус төв нь цаашид цусны донорын сургалт, сурталчилгаа, цус, цусан бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, ажилтны нийгмийн баталгааг хангах, судалгаа, эрдэм шинжилгээний үйл ажиллагааг ойрын хугацаанд тэргүүлэх чиглэлээ болгон анхаарч ажиллах шаардлага байгаа нь харагдлаа.

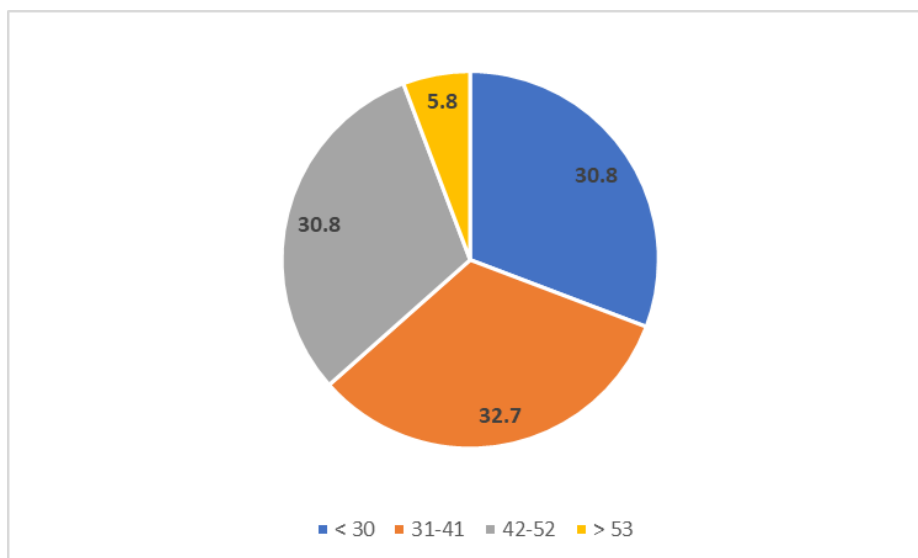
Цус сэлбэлт судлалын төвийн албан хаагчид байгууллагынхаа удирдлага, зохион байгуулалтад дунд буюу 3.79 гэсэн үнэлгээ өгсөн. Үүнийг задлан үзвэл байгууллагын үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлах, үйл ажиллагаандаа цахим технологийг нэвтрүүлэх, байгууллагын алсын хараа, эрхэм зорилго, үнэт зүйлсийг үйл ажиллагаанд мөрдлөг болгох, байгууллагын доторх нэгжүүдийн үйл ажиллагааны уялдааг хангахад илүүтэй анхаарч ажилладаг нь сайшаалтай байна. Харин байгууллагын дүрэм, журмыг цаг үеийн нөхцөл байдалд нийцүүлэн шинэчлэх, байгууллагын стратегийг тодорхой болгох, ажилтнуудын ажлын ачааллыг тэнцвэржүүлэх, ажилтнуудын гүйцэтгэх үүрэг, хариуцлагыг албан тушаалын тодорхойлолтод тодорхой тусгах, ажил үүргээ сайн гүйцэтгэсэн албан хаагчийг урамшуулах, байгууллагын бүтэц зохион байгуулалтыг оновчтой болгох зэрэг асуудлыг цэгцлэх, үйл ажиллагааг улам сайжруулах шаардлага харагдав.



Асуулга судалгааны дүн: Асуулга судалгаанд тус төвийн нийт 52 албан хаагч хамрагдсан бөгөөд тэдний 25 хувь нь эрэгтэй, 75 хувь нь эмэгтэй байна.

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн нийт албан хаагчдын дийлэнх нь буюу 32.7 хувь нь 31-41 насны албан хаагчид байна. Түүнчлэн 30 ба түүнээс доош насны албан хаагчид нийт албан хаагчдын 30.8 хувийг, мөн адил хувийг 42-52 насны албан хаагчид эзэлж байгаагаас үзвэл тус байгууллагын албан хаагчдын насны бүтцийн ангилалд ялгаа бага байгааг илтгэж байна.

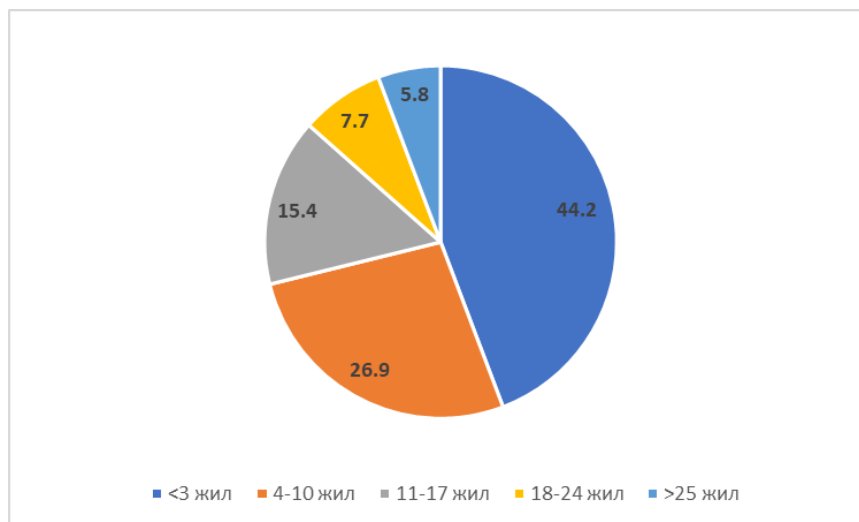
Зураг 4. Судалгаанд оролцогчдын нас, хувиар



Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн албан хаагчдын ихэнх нь буюу 44.2 хувь нь 3 ба түүнээс доош жил ажилласан туршлагатай байна. Үүнийг тус байгууллагын албан хаагчдын насны бүтэцтэй харьцуулан үзвэл залуу боловсон хүчин их байгааг илтгэж байна. Гэхдээ нийт албан хаагчдын 26.9 хувийг 4-10 жил, 15.4 хувийг 11-17 жил, 7.7 хувийг 18-24 жил, 5.8 хувийг 25 ба түүнээс олон жил

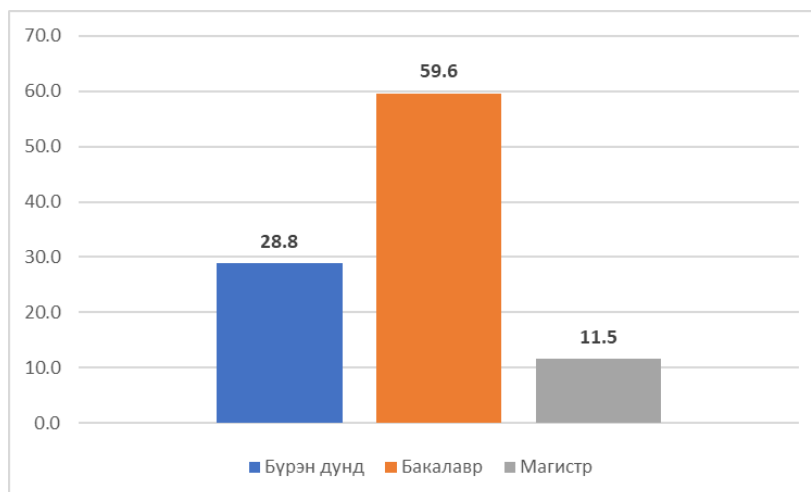
ажилласан хүмүүс бүрдүүлж байна. Үүнээс үзвэл нийт албан хаагчдын бараг 73 орчим хувийг тодорхой ажлын туршлагатай албан хаагчид эзэлж байна.

Зураг 5. Судалгаанд оролцогчдын ажилласан жил, хувиар



Харин Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн албан хаагчдын боловсролын түвшинг харьцуулан харвал нийт албан хаагчдын 59.6 хувийг бакалавр, 28.8 хувийг бүрэн дунд, 11.5 хувийг магистрын зэргийн боловсролтой хүмүүс эзэлж байна. Эндээс үзвэл тус төвийн албан хаагчдыг цаашид илүү мэргэшүүлэх, сургаж хөгжүүлэх шаардлага байгаа нь харагдаж байна.

Зураг 6. Судалгаанд оролцогчдын боловсрол, хувиар

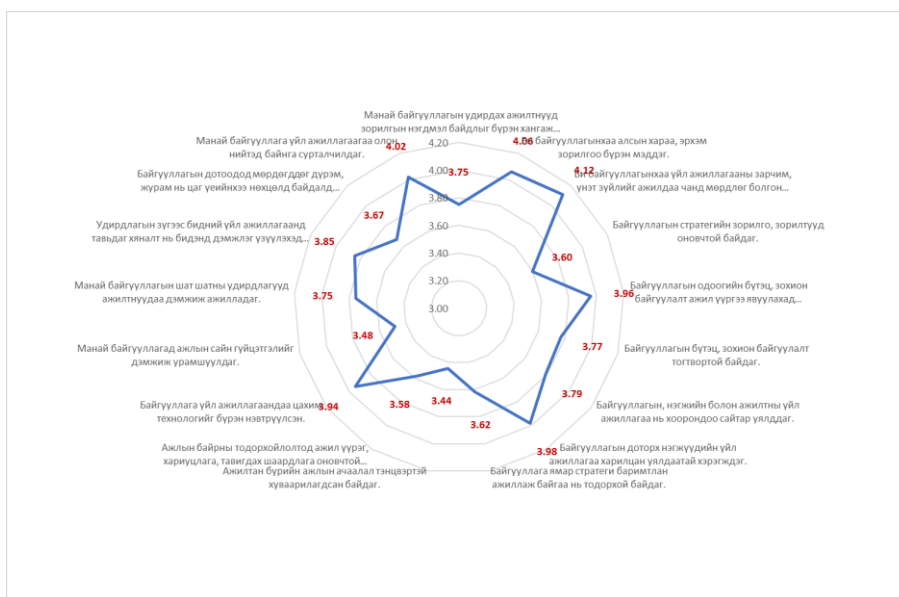


1. Чиг үүргийн хэрэгжилтийг тодорхойлох.

Цус сэлбэлт судлалын төвийн чиг үүргийн хэрэгжилтийн өнөөгийн байдлыг тодорхойлох санал асуулгын судалгаанд нийт 52 албан хаагчдыг хамруулсан.

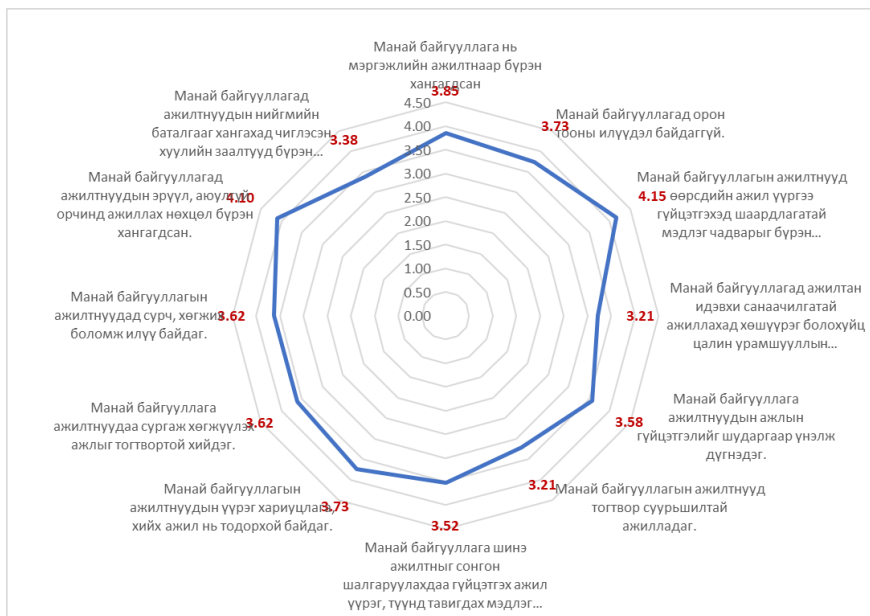
Судалгааны дүнгээс үзвэл Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн чиг үүргийн хэрэгжилт сайн буюу 83.2 (4.16 үнэлгээ) хувийн хэрэгжилттэй байна. Үүнийг задлан үзвэл тус төв нь цус, түүний бүрэлдэхүүн хэсгийг боловсруулах (4.44) болон хадгалах (4.44) үйл ажиллагааг хамгийн сайн хэрэгжүүлдэг, эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийг баталгааг хангах (3.58) хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагааг хамгийн сул хэрэгжилттэй байна. Мөн цусны донорыг урамшуулах, цус, цусан бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, цусны донорыг сурталчлах, судалгаа, эрдэм шинжилгээний үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх шаардлага байгаа нь судалгааны дүнгээс ажиглагдав. Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн чиг үүргийн хэрэгжилтэд өгсөн үнэлгээг дараах зурагт үзүүлэв.

Зураг 7. Байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалт, үнэлгээний оноогоор



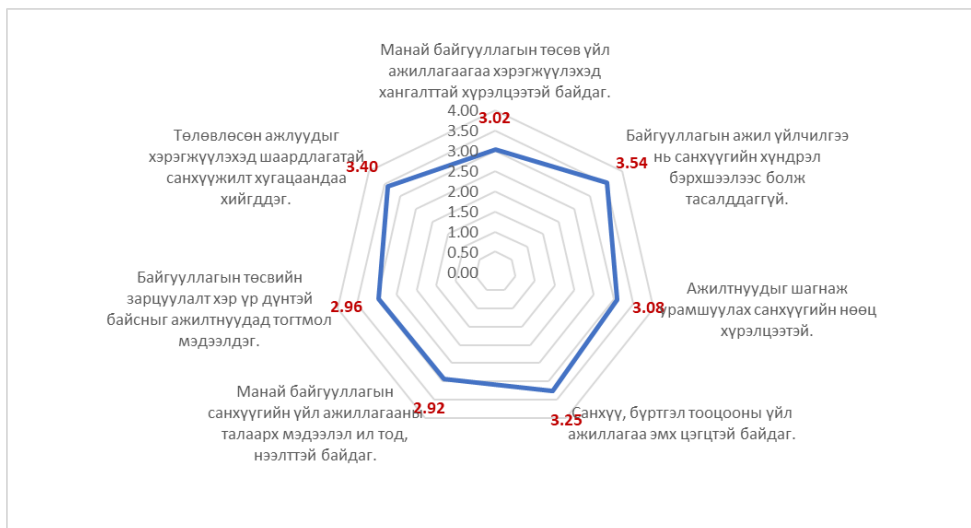
Судалгааны дүнгээс үзвэл байгууллагын хүний нөөцийн үйл ажиллагаа дунд буюу 3.64 гэсэн үнэлгээтэй байна. Тухайлбал, байгууллагын хувьд ажилтнуудын эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөлийг сайн хангаж ажилладаг нь судалгааны дүнгээс харагдлаа. Мөн тус байгууллагын албан хаагчид ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай мэдлэг ур чадварыг чамгүй сайн эзэмшсэн байдаг байна. Харин ажилтнуудыг сургаж, хөгжүүлэх, хүний нөөцийн тогтвортой байдлыг хангах, ажилтнуудыг идэвх санаачилгатай ажиллах хөшүүргийг бий болгох, гүйцэтгэлийг урамшуулах, ажилтнуудын нийгмийн баталгааг хангах зэрэг нь байгууллагын хүний нөөцийн удирдлагыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд хүндрэл учруулж байгаа нь харагдлаа.

Зураг 8. Байгууллагын хүний нөөцийн өнөөгийн байдал, үнэлгээний оноогоор



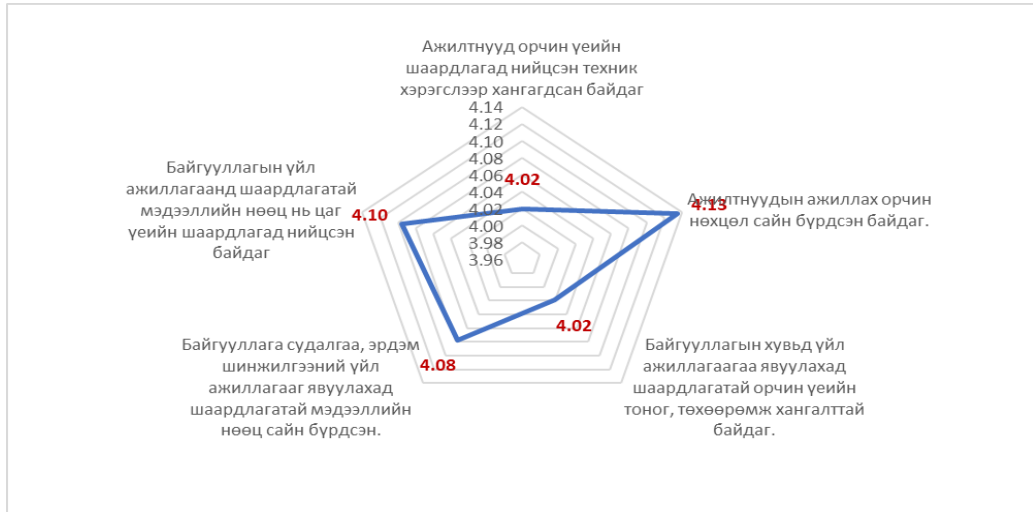
Байгууллагын төсөв, санхүүгийн өнөөгийн байдлыг авч үзвэл төсвийн ил тод байдал төдийлөн хангалттай сайн биш байгаа нь судалгаанд оролцогчдын үнэлгээний дүн (2.96)-гээс харагдлаа. Мөн байгууллагын ажилтнуудыг шагнаж, урамшуулах болон үйл ажиллагаагаа явуулахад шаардлагатай санхүүгийн нөөц хомс байдаг нь тус байгууллагын хувьд хамгийн том бэрхшээл болж байна.

Зураг 9. Байгууллагын төсөв санхүүгийн байдал



Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв нь техник болон орчин нөхцөлийн хувьд сайн буюу 4.07 гэсэн үнэлгээтэй байна. Тухайлбал, ажилтнуудын ажиллах орчин нөхцөл сайн бүрдсэн, байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай мэдээллийн нөөц, техник тоног төхөөрөмж хангалттай байдаг байна.

Зураг 10. Байгууллагын техник болон орчин нөхцөл



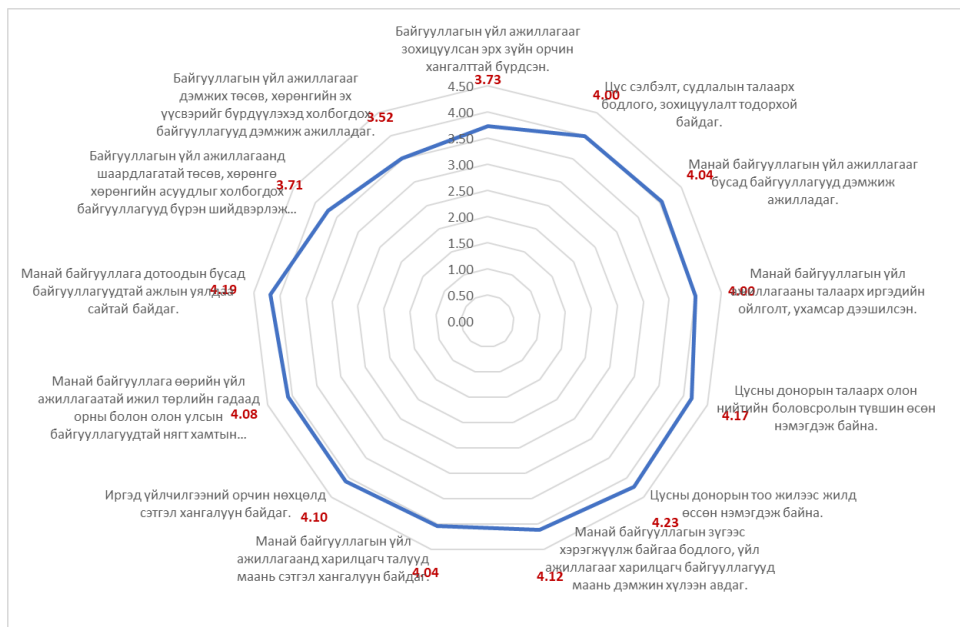
Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн албан хаагчид тус байгууллагад ажиллаж байгаадаа сэтгэл хангалуун байдаг (4.38) нь хамгийн том давуу тал болж байна. Өөрөөр хэлбэл, байгууллагын соёлын хувьд хамт олны дунд дотоод дүрэм, журмын хэрэгжилт сайн байдаг, байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг бие биенээсээ саадгүй авдаг, зохион байгуулалтын нэгж хэлтсүүд нь үйл ажиллагааны хувьд уялдаа холбоотой байдаг зэргээс үзвэл тус байгууллагын соёл харьцангуй сайн, хамт олны дунд эерэг уур амьсгал бүрдсэн байдаг байна. Энэ нь судалгаанд оролцогчдын үнэлгээнээс харагдаж байгаа бөгөөд байгууллагын соёлд өгсөн дундаж үнэлгээ нь сайн буюу 4.05 байна. Гэхдээ байгууллагын удирдлага болон ажилтнууд аливаа асуудлыг хамтран зөвлөлдөж хэлэлцэн шийдвэрлэдэг байдал төдийлөн сайн бүрдээгүй (3.83) нь цаашид сайжруулах шаардлагатай асуудал болж байна.

Зураг 11. Байгууллагын соёл, үнэлгээний оноогоор



Судалгааны үр дүнгээс үзвэл Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн гадаад орчны нөхцөл байдал харьцангуй таатай байдаг байна. Тухайлбал, судалгаанд оролцогчид байгууллагын гадаад орчны нөхцөл байдалд 3.99 гэсэн дундаж үнэлгээ өгчээ. Үүнийг задлан үзвэл цус сэлбэлт судлалын талаарх бодлого, зохицуулалт тодорхой байдаг, гадаадын болон дотоодын байгууллагын дэмжлэг, хамтын ажиллагаа сайн, иргэдийн ойлголт, ухамсар дээшилсэн, цусны донорын талаарх олон нийтийн боловсролын түвшин нэмэгдсэн төдийгүй жилээс жилд донорын тоо өсөн нэмэгдэж байгаа зэрэг давуу талууд байна. Харин цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн үйл ажиллагааг зохицуулсан эрх зүйн орчин хангалттай сайн бүрдээгүй, байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай төсөв, хөрөнгө дутмаг, шаардлагатай санхүүгийн нөөцийг холбогдох эрх бүхий байгууллагууд тэр бүр шийдвэрлэж өгч чадахгүй байх зэрэг хүндрэл бэрхшээлүүд байдаг байна.

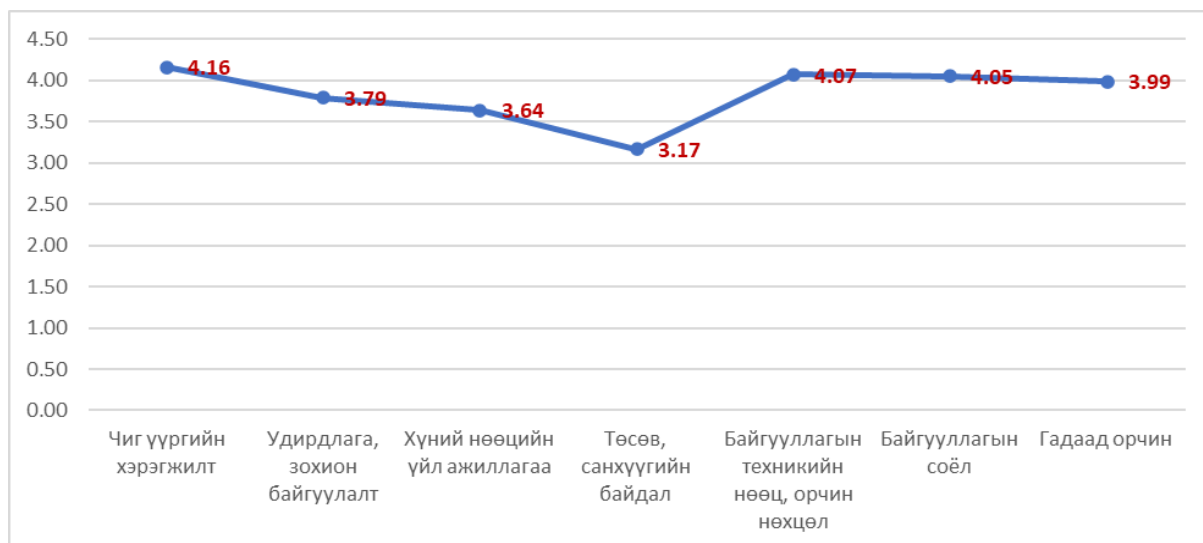
Зураг 12. Байгууллагын гадаад орчны нөхцөл байдал, үнэлгээний оноогоор



Энэ бүгдээс нэгтгэн дүгнэвэл Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн үйл ажиллагаанд байгууллагын удирдлага зохион байгуулалт, хүний нөөцийн бодлого, төлөвлөлт, төсөв санхүүгийн хомсдолтой байдал нь хүндрэл бэрхшээл учруулдаг болох нь судалгааны дүнгээс харагдаж байна. Өөрөөр хэлбэл, эдгээр үйл ажиллагааг сайжруулах тодорхой бодлого, стратегийг боловсруулж хэрэгжүүлэх шаардлага үүсэж байна. Харин байгууллагын техник, ажлын орчин нөхцөл, байгууллагын соёл болон гадаад орчны нөхцөл байдал харьцангуй сайн

байгаа нь тус байгууллагын үйл ажиллагаанд тодорхой дэмжлэг болдог нь судалгааны үр дүнгээр тодорхойлогдов.

Зураг 13. Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн өнөөгийн нөхцөл байдал, дундаж үнэлгээгээр



Түүнчлэн байгууллага хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, төсөв хөрөнгө, албан хаагчдын идэвх санаачилга, хүний нөөцийн чадавх, цалин урамшууллын систем, удирдлага зохион байгуулалт болон бүтцийн оновчтой байдал зэрэг үйл ажиллагаануудыг илүү сайжруулах шаардлага байгаа нь судалгаанд оролцогчдын нээлттэй асуултын хариултаас харагдлаа. Ялангуяа, хүний нөөцийн үйл ажиллагааг сайжруулахад оновчтой бодлого, зохицуулалт хийх, хүний нөөцийн хөтөлбөр боловсруулах, албан хаагчдын тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх, хүний нөөцийн сургалт, хөгжил ба ажлын гүйцэтгэлийн уялдааг сайжруулах, цалин урамшууллыг нэмэгдүүлэх хэрэгцээ шаардлага гарч байна. Мөн байгууллагын хамт олны дунд хамтач соёлыг төлөвшүүлэх, багаар хамтран ажиллах нэгдмэл уур амьсгалыг бүрдүүлэх нь чухал байна. Үүнээс гадна байгууллагын төсвийн үр ашигтай байдлыг сайжруулах, төсөв боловсруулах үндэслэл шалтгааныг тодорхой гаргах, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, төсвийн төлөвлөлт болон зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулахад чиглэсэн үр дүнтэй алхмуудыг шат дараатай хийх нь чухал болжээ. Байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийн найдвартай, баталгаатай байдлыг хангах үүднээс гарсан эвдрэл, гэмтлийг цаг тухайд нь засвар үйлчилгээг чанартай хийж гүйцэтгэх, үүнд

шаардлагатай төсөв, хөрөнгийг төлөвлөх хэрэгцээ мөн байгаа нь судалгааны дүн илтгэж байна.

Баримт бичгийн судалгааны дүн: Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн өнөөгийн нөхцөл байдлыг тодорхойлохдоо асуулга судалгаанаас гадна тус төвийн үйл ажиллагаатай холбогдох эрх зүйн болоод бодлогын баримт бичиг, бусад шаардлагатай баримт материалыг судлан үзэж, үр дүнг тодорхойлсон. Эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны A/373 дугаар тушаалаар цусны донорыг элсүүлэх, сонгох, цус цуглуулах, шинжлэх, цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэх, шинэчлэх журмын дагуу эмнэлгүүдийг мэргэжил арга зүйгээр тогтмол ханган ажиллаж байна. Үйл ажиллагааныхаа үр дүнг дээшлүүлэх, Цусны сэлбэлт судлалын салбарын уялдааг сайжруулахаар ЦССҮТ-ийн бүтэц, дүрэм, Цусны салбар төвийн дүрмийг Эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны A/445 тоот тушаалаар шинэчлэн батлуулсан.

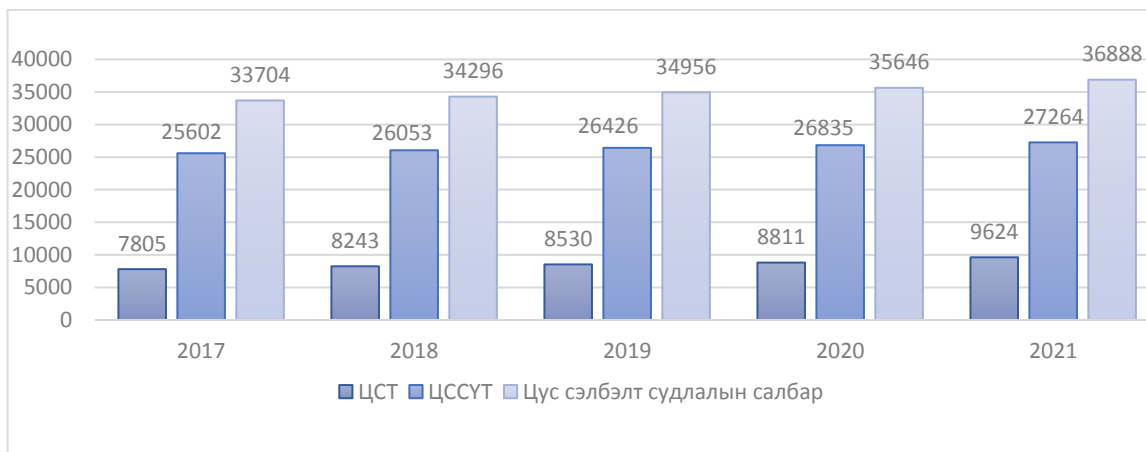
ЦССҮТ нь бүх үйл ажиллагаандаа Чанарын менежментийн тогтолцооны MNS ISO 9001:2016 олон улсын стандартын шаардлагыг бүрэн хэрэгжүүлж, хөндлөнгийн байгууллагаар 2020 онд давтан баталгаажуулалт хийлгэн 3 жилээр сунгуулсан бол 2021 онд магадлах аудитад хамрагдан стандартын шаардлагыг үргэлжлүүлэн хангаж байна гэж дүгнэгдлээ.

Мөн лабораторийн чанар ба чадавхад тавигдах шаардлага MNS ISO 15189:2015 стандартын давтан баталгаажуулалтад амжилттай хамрагдаж, Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо-шаардлага OHSAS 18001:2012 стандартаас MNS ISO 45001:2018 стандартруу шилжих бэлтгэл ажлыг хангалаа.

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын 2018 оны статистик үзүүлэлтийг харвал дэлхий дахинд 118.5 сая нэгж цус өгөлт бүртгэгдсэн байна. 1000 хүн амд ногдох цус өгөлтийн тоо өндөр орлоготой орнуудад 31.5, дундаас дээгүүр орлоготой орнуудад 15.9, дунд орлоготой орнуудад 6.8, бага орлоготой орнуудад 5.0 тус тус байна. Цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээгээр нь авч үзвэл өндөр орлоготой орнуудад нийт үйлдвэрлэсэн цус, цусан бүтээгдэхүүний 75 хувь нь 60 ба түүнээс дээш насны хүн амд хэрэглэгдсэн бол бага орлоготой орнуудад 54 хүртэл хувь нь 0-5 насны хүүхдүүдэд хэрэглэгдсэн байна. Гэхдээ цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээний төрлөөр нь авч үзвэл нийт донорын дунд гепатит B вирусээр хасагдалт хамгийн өндөр хувьтай байна.

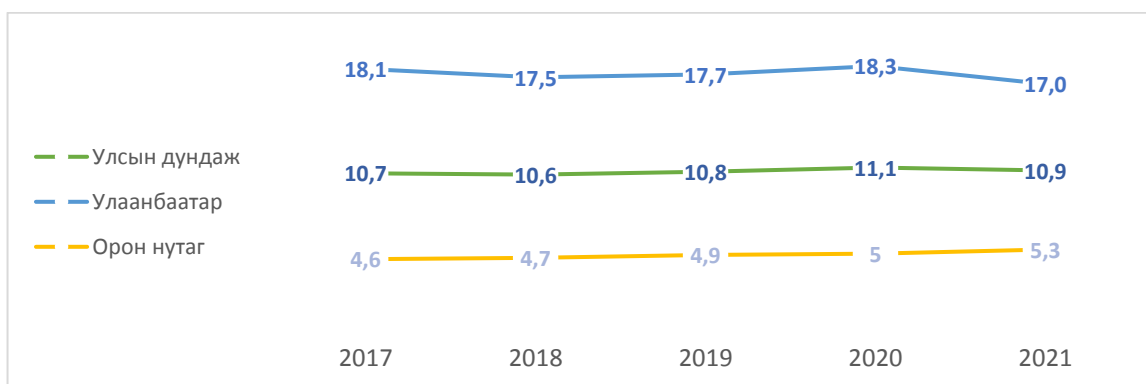
Монгол Улсын хэмжээнд нийт цус цуглуулалтын тоо 2017 онд 33704 байсан бол 2021 онд 36888 болж 9.4 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Нийт цус цуглуулалтын 27264 (73.9%) нь ЦССҮТ-д, 9624 (26.1%) нь Цусны салбар төвүүдэд тус тус цуглуулагдсан байна (Зураг 13). Мөн нийт цус цуглуулалтын 72.4 хувийг цус цуглуулах суурин төвд, 27.6 хувийг хөдөлгөөнт хэлбэрээр цуглуулсан байна.

Зураг 14. Нийт цус цуглуулалтын тоо, 2017-2021 он



Улаанбаатар хотод 1000 хүн амд ногдох цус цуглуулалтын тоо 2019 онд 17.7, 2020 онд 18.3, 2021 онд 17.0 болж өөрчлөгдсөн үзүүлэлттэй байна. Цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ болон хүн амын тооноос шалтгаалан хөдөө орон нутагт 1000 хүн амд ногдох цус цуглуулалтын тоо сүүлийн жилүүдэд тогтвортой байна (Зураг 14).

Зураг 15. 1000 хүн амд ногдох цус цуглуулалтын тоо, 2017-2021 он



Газарзүйн байршлаар нь авч үзвэл 2021 оны байдлаар цус цуглуулалтын тоо Хөвсгөл (1005), Дархан-Уул (900), Баян-Өлгий (655), Дорнод (610) аймгуудад

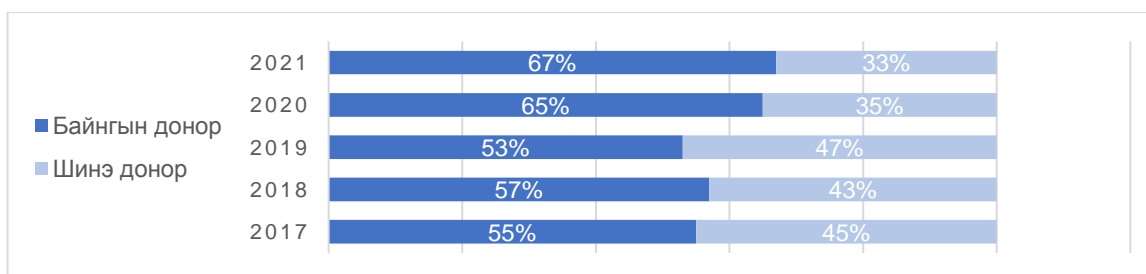
харьцангуй өндөр байсан бол Завхан (236), Говьсүмбэр (217), Говь-Алтай (193) аймгуудад бусад аймгуудын үзүүлэлтээс харьцангуй бага байна.

Зураг 16. Хөдөө орон нутагт цус цуглуулалтын тоо, аймгаар (2020 он)



Сүүлийн жилүүдэд улсын хэмжээнд цусны донор хадгалалт, алдаршуулалтын арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлсний үр дүнд нийт доноруудын дунд байнгын донорын эзлэх хувь нэмэгдэж байна. Байнгын доноруудын эзлэх хувь нэмэгдэх нь цус, цусан бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангах, тасралтгүй нөөц бүрдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой юм. Донорын төрлөөр нь авч үзвэл 2017 онд нийт цусны доноруудын дунд байнгын донорын эзлэх хувь 55 байсан бол 2021 онд 67 хувь болж 12 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

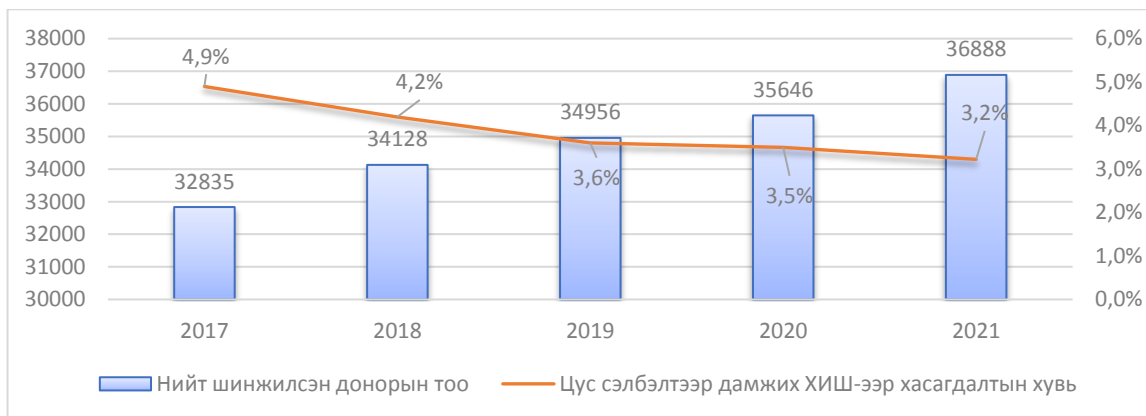
Зураг 17. Цусны донорын төрөл, 2017-2021 он



Цус цуглуулалтыг насны бүлгээр нь авч үзвэл 18-24 насныхан 25.5%, 25-44 насныхан 49,7%, 45-с дээш насны донорууд 24%-ийг тус тус эзэлж байна. Нийт цусны доноруудын 53.7 хувийг эрэгтэйчүүд, 46.3 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байгаа ба эмэгтэй доноруудын идэвх өмнө жилээс 0.7 хувиар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. Цусаа өгсөн доноруудын сорьцод цус сэлбэлтээр дамжих 4 төрлийн

халдвар илрүүлэх шинжилгээг 100 хувь хийдэг бөгөөд цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь жил бүр тогтмол буурч байна. 2017 онд цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь 4.9 хувь байсан бол 2021 онд 3.2 хувь болж 1.5 дахин буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 18. Цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь, 2017-2021 он

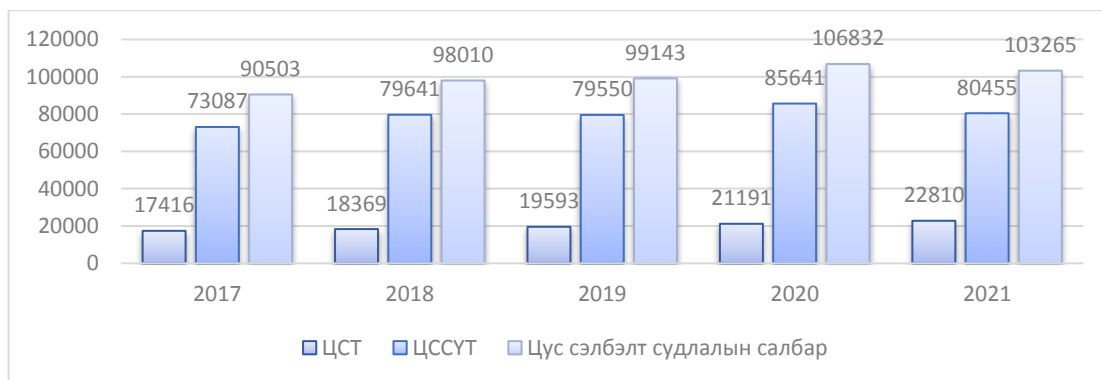


ДЭМБ-ын зөвлөмжөөр бага, дунд орлоготой орнуудад нийт хүн амын дунд цусны донорын эзлэх хувь 1.5 байхыг зөвлөдөг. Энэ үзүүлэлт 2021 оны байдлаар Улаанбаатар хотын хэмжээнд 1.7 хувь байгаа нь эмнэлгийн захиалгыг бүрэн хангах боломжийг бүрдүүлж байна.

ЦССҮТ нь 2015 онд 15 нэр төрлийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байсан бол техник, технологийн шинэчлэлтийг үе шаттайгаар нэвтрүүлсний үр дүнд 2020 онд 34 нэр төрөл, 2021 онд нэмж SARS-COV-2 эсрэг бие агуулсан сийвэн, SARS-COV-2 эсрэг бие агуулсан эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн сийвэн үйлдвэрлэж эхэлснээр цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 36 нэр төрөл болж нэмэгдсэн байна.

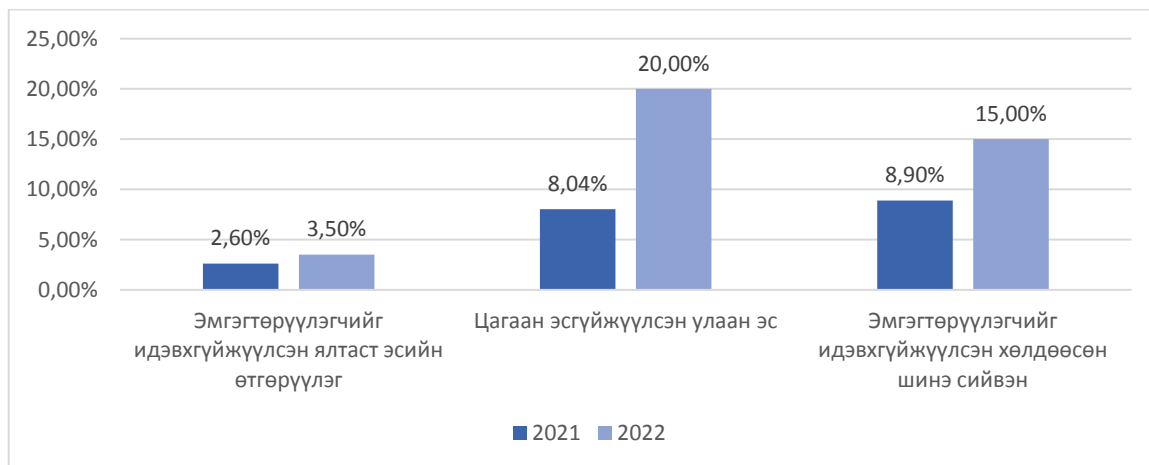
Улсын хэмжээнд цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг сүүлийн 5 жилийн байдлаар нь авч үзвэл 2017 онд 90503 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байсан бол 2021 онд 103265 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, нийт үйлдвэрлэл 14.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 19. Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, 2017-2021 он



Мөн түүнчлэн цус, цусан бүтээгдэхүүнийг рентген туяагаар шарах технологи, улаан эсийг хөлдөөж хадгалах технологи, бүтээгдэхүүний эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлэх технологи зэрэг орчин үеийн шинэ технологийг үйл ажиллагаандаа нутагшуулсантай холбоотойгоор цаашид цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эсийн бүтээгдэхүүн, эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг, эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн үйлдвэрлэлд эзлэх хувийг нэмэгдүүлэн ажиллахыг зорьж байна.

Зураг 20. Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлд шинэ технологийг нутагшуулах



Үүнээс гадна Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа харьцангуй сайн хөгжсөн байгаа хэдий ч зарим байгууллагуудтай хамтран ажиллах гэрээний хугацаа дууссан байна. Үүнийг дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 3. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа

№	Байгууллагын нэр	Хамтын ажиллагааны гэрээ, төслийн нэр	Эхэлсэн он	Дууссан он
1.	БНХАУ-ын Шанхайн Цусны төв	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	Үргэлжилж байгаа
2.	Азийн цус <u>сэлбэлтийн</u> холбоо	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	Үргэлжилж байгаа
3.	Саудын Араб улсын Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	2014
4.	Турк улсын Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2015	2015
5.	Олон улсын цус <u>сэлбэлтийн</u> нийгэмлэг	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2018	Үргэлжилж байгаа
6.	Япон улсын Улаан загалмайн нийгэмлэг	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2018	Үргэлжилж байгаа
7.	Япон улсын Улаан загалмайн нийгэмлэг	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2018	Үргэлжилж байгаа
8.	ОХУ-ын Улан-Үдэ хотын Цусны банк	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
9.	<u>Кампучи</u> улсын Цусны төв	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
10.	Тайланд улс, Бангкок хот	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
11.	БНСУ-ын Хавдар судлалын төв	Богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
12.	Австрали улсын <u>Саншайнь кост</u> их сургууль	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2020	Үргэлжилж байгаа
13.	<u>БНТУ-ын</u> Хамтын ажиллагаа, хөтөлбөр	Төсөл хөтөлбөр	2009	Үргэлжилж байгаа

	зохицуулах агентлаг (ТИКА)			
14.	Азийн хөгжлийн банк	Төсөл хөтөлбөр	2011	2016
15.	Дэлхийн Гемофилийн холбоо	Төсөл хөтөлбөр	2014	Үргэлжилж байгаа
16.	Глобаль сан	Төсөл хөтөлбөр	2003	2017
17.	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага	Төсөл хөтөлбөр	2020	2020
18.	БНХАУ-ын Шанхайн Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	Үргэлжилж байгаа
19.	Азийн цус сэлбэлтийн холбоо	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	Үргэлжилж байгаа
20.	Иран улсын Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2014	2014
21.	Турк улсын Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2015	2015
22.	Олон улсын цус сэлбэлтийн нийгэмлэг	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2018	Үргэлжилж байгаа
23.	Япон улсын Улаан загалмайн нийгэмлэг	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2018	Үргэлжилж байгаа
24.	ОХУ-ын Улан-Үдэ хотын Цусны банк	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
25.	Кампучи улсын Цусны төв	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019
26.	Тайланд улс, Бангкок хот	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2019	2019

27.	Австрали улсын <u>Саншайнь</u> их сургууль	Эрдэм шинжилгээ, судалгаа, богино хугацааны мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр	2020	Үргэлжилж байгаа
-----	--	--	------	------------------

Холбогдогч талуудыг тодорхойлох.

Холбогдогч талуудыг тодорхойлохдоо Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвөөс бусад байгууллагатай харилцах эрх хэмжээг үндэслэв. Тус төвийн үйл ажиллагаанд холбогдогч талуудыг дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 4. Цус сэлбэлт судлалын төвийн үйл ажиллагаанд холбогдогч талууд

№	Холбогдогч талууд	Харилцааны чиглэл
1	Эрүүл мэндийн яам	Бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, мэдээллээр хангах
2	Улсын болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага	Лавлагаа шинжилгээ хийлгэх, Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдах, -Чанарын гадаад үнэлгээ хамтран зохион байгуулах, Лаборатори хоорондын харьцуулалт, Эмчилгээнд шаардлагатай цус цусан бүтээгдэхүүнээр хангах, Төрөлжсөн мэргэшлийн болон тасралтгүй сургалт зохион байгуулах
3	Төрийн захиргааны байгууллагууд	Хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох
4	Монголын Улаан Загалмай Нийгэмлэг	Цусны донорын сургалт сурталчилгааг зохион байгуулах
5	Монголын донорын холбоо	Цусны донорын сургалт сурталчилгааг зохион байгуулах
6	Монголын <u>Гемофилийн</u> холбоо	Цус бүлэгнэлтийн эмгэгтэй өвчтөнд тусламж үйлчилгээ үзүүлэх
7	Хэвлэл мэдээллийн байгууллага	Хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох
8	Олон улсын байгууллага	Хамтран ажиллах, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх
9	Сургалт, судалгааны байгууллага	Төрөлжсөн мэргэшлийн болон тасралтгүй сургалт зохион байгуулах, цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийх
10	Иргэд	Хамтран ажиллах, мэдээллээр хангах

11	Эм, урвалж, эмнэлгийн хэрэгсэл, эмнэлгийн тоног төхөөрөмж ханган нийлүүлэгч байгууллага	Төвийн үндсэн үйл ажиллагаанд шаардлагатай эм, урвалж, эмнэлгийн хэрэгсэл, эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг ханган нийлүүлэх
12	Интернет, цахим үйлчилгээ, програм хангамжтай холбоотой үйлчилгээ үзүүлэгч аж ахуйн нэгж	Үндсэн үйл ажиллагааны програм хангамжийн хөгжүүлэлт, Интернет үйлчилгээ авах, <u>Фэйсбүүк</u> , <u>пэйж</u> хуудсаар дамжуулан <u>Чатбот</u> ашиглан мэдээлэл автоматаар хариу өгөх үйлчилгээ үзүүлэх, Утасны автомат хариулагчийн үйлчилгээ үзүүлэх
13	Үндэсний <u>дата</u> төв	Үндсэн үйл ажиллагааны програм ажиллуулах <u>вертуал</u> серверээр хангах, үйлчилгээ үзүүлэх
14	Гадаад, дотоодын ижил чиг үүрэг бүхий байгууллага, холбоо, төрийн болон төрийн бус байгууллага	цус <u>сэлбэлт</u> судлалын чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийх, сургалт, эрдэм шинжилгээний хурал, семинар зохион байгуулах, туршлага солилцох
15	Үндэсний итгэмжлэлийн төв	Холбогдох чиглэлээр итгэмжлэл авах, олгохтой холбоотой үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх
16	Эрчим хүч, ус хангагч байгууллага	Дулаан, цахилгаан эрчим хүчээр хангах, цэвэр усаар хангах, бохир ус зайлуулах,
17	Тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж	Ариутгал, <u>халдваргүйтгэл</u> , <u>шавжгүйтгэл</u> хийх, ердийн болон аюултай хог хаягдал зайлуулах
18	Бусад ханган нийлүүлэгч байгууллага	Засвар, тохижилтын материал, үйлчилгээ, донорын хүнс нийлүүлэх

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН
2017-2020 ОНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгууллагын стратеги	Байгууллагын стратегийн үйл ажиллагаа	Хүрэх үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт	Хугацаа				Үнэлгээ	
					2017	2018	2019	2020		
СТРАТЕГИ ЗОРИЛГО: Цусны аюулгүй байдлыг хангах цогц үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэн ажиллаж, чанарын удирдлагын тогтолцоо болон хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, лабораторийн чанарын шаардлагыг нэвтрүүлэн, тогтвортой хэрэгжүүлэх										
1.	Зорилт 1. Улсын хэмжээнд Цусны аюулгүй байдлыг хангах цогц үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх;	1. Цусны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр шинэчлэн батлагдсан холбогдох хууль, ЭМ-ийн сайд, төвийн захирлын тушаал, дүрэм, журмын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах, сурталчлах, санал өгөх	Төрөлжсөн мэргэшлийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирна.	Жил бүрийн төвийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгаж хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна. Хэрэгжилтийн хувь, хийгдсэн ажил	+	+	+	+	100%	
2.		2. Захиргааны хэм хэмжээ тогтоосон эрх зүйн актанд хэрэгжилтийн үнэлгээ хийх			Хийгдсэн үнэлгээ, аудитын зөвлөмж, хэрэгжилтийн хувь			+	+	100%
3.		3. Санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулж, хэрэгжүүлэх			Батлагдсан бодлогын баримт бичиг, хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө		+	+	+	100%
4.		4. Төсөв санхүүгийн ил тод байдлыг хангах, шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллах			Шилэн дансны мэдээлэл, бүрэн, хугацаандаа тавигдсан байна. Худалдан авах ажиллагааны мэдээллүүд нэгдсэн цахим хуудсанд бүрэн тавигдсан байна.	+	+	+	+	100%
5.		Цусны албаны бүтэц зохион байгуулалтын шинэчилсэн төлөвлөгөөг боловсруулах			Төлөвлөгөө боловсруулж ЭМЯ хүргүүлсэн байна				+	100%
6.		Орон тооны дотоод аудитор ажиллуулах			Орон тооны дотоод аудитор ажиллуулсан байна. Ажлын төлөвлөгөө, биелэлт, үр дүн, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ		+	+	+	100%

7.	Маркетингийн дунд хугацааны хөтөлбөрийг батлуулан, жил бүр үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гарган хэрэгжилтийг хангаж ажиллах	Жил бүрийн маркетингийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гаргаж батлуулсан байна. Хэрэгжилтийн хувь	+	+	+	+	100%
8.	Гамшиг онцгой байдлын үеийн ЦССҮТ-ийн бэлэн байдлын цогц төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулах	Бэлэн байдлын төлөвлөгөө боловсруулж батлуулсан байна. Хэрэгжилтийн тайлан		+	+		100%
9.	Гамшиг онцгой байдлын үед төв бэлэн байдлаа хангах шаардлагатай эм, цэвэр ус, хоол хүнс, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн нөөцийн жагсаалтыг төвийн үзүүлж буй эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний цар хүрээ, хүчин чадалд тохируулан боловсруулж, батлуулах	Батлагдсан жагсаалт		+	+	+	100%
10.	Гамшиг онцгой байдлын үед цус цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ хэрхэн бэлэглэх чиглэлээр хүн ам, ард иргэдэд зориулсан гарын авлага боловсруулж, сургалт зохион байгуулах	Боловсруулсан гарын авлага, зохион байгуулагдсан сургалтын тоо жилд 3-аас доошгүй удаа, хамруулсан хүн, ард иргэдийн тоо		+	+	+	100%
11.	Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал үүссэн үед үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүгийн эрсдэлийн нөөцийн санг төвийн түвшинд бий болгох	Эрсдлийн нөөцийн санг бүрдүүлсэн байна.		+	+	+	50%
12.	Гамшиг онцгой байдлын үеийн сувилахуйн тусламж үйлчилгээний удирдамж боловсруулах	Батлагдсан удирдамж		+	+	+	90%
13.	Гамшиг онцгой байдлын үед хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чиглэлээр Дүүргийн ОБХ-	Зохион байгуулагдсан сургалт		+	+	+	100%

	тэй үзүүлэх сургалт хамтран зохион байгуулах								
14.	Болзошгүй гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн салбар хоорондын мэдээлэл солилцох, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, зохицуулах, мэдээлэл дамжуулах системийг боловсруулах	Мэдээлэл дамжуулсан тоо		+	+	+			100%
15.	Гамшиг онцгой байдлын үед иргэд, гэр бүлийн гишүүдэд зориулсан сургалтын гарын авлага боловсруулах, МУЗН-ийн дунд шатны хороодтой хамтран сургалт зохион байгуулах	Боловсруулсан гарын авлага, жилд 1-ээс доошгүй удаа сургалт зохион байгуулсан байна.		+	+	+			80%
16.	“Элэг бүтэн монгол” үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэнд үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр оролцох	Хепатитийн В, С вирусийн халдвар илрүүлэх түргэвчилсэн оношлуурт үнэлгээ хийсэн байна.	+						100%
17.	“Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, хянах” үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэнд хамаарах чиг үүргийн дагуу оролцох	Хамаарагдах үйл ажиллагаа хийгдсэн байна.		+	+	+			100%
18.	Үйлчлүүлэгчийн нууцыг хадгалах тусламж, үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх зорилгоор эмнэлгийн орчныг камержуулах, аюулгүй байдлыг сайжруулах	Орчны камержуулалтын тоо, байнгын ажиллагааг хангасан байдал		+	+	+			100%
19.	Лабораторийн шинжилгээний чанарын дотоод болон гадаад хяналтыг бэхжүүлэх	Чанарын гадаад үнэлгээнд шинжилгээний чиглэл тус бүрээр хамрагдсан байх Шинжилгээ тус бүрт дотоод хяналтыг хийсэн байх		+	+	+			100%
20.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг саадгүй	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд эрүүл мэндийн тусламж,		+	+	+			100%

		авах эмнэлгийн гадаад, дотоод орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх		үйлчилгээг саадгүй авах нөхцөл бүрдсэн байх					
21.		Төвийн бүтэц үйл ажиллагааны батлагдсан стандартыг мөрдөх, хэрэгжилтэнд өөрийн үнэлгээ хийх		Үнэлгээний хийгдсэн байна. Үнэлгээний тайлан		+	+	+	100%
22.		Орон нутаг дахь цусны банкуудыг засварлаж, тоног төхөөрөмжөөр хангасан талаар нэгдсэн тайланг гаргах		Нэгдсэн тайлан гарсан байна.			+		100%
23.		“Шилэн төв” төсөл хэрэгжүүлэх		“Шилэн төв” төслийн тайлан, хэрэгжилтийн хувь,	+	+	+		100%
24.		Улаанбаатар хотод 2-3 цус цуглуулах төвийг шинээр байгуулах		Цус цуглуулах 2-3 төв шинээр байгуулагдсан байна.		+		+	0%
25.		Эрүүл мэндийн байгууллагуудад цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээг хэвшүүлэх		ЦЦБ-ний зохистой хэрэглээг хэвшүүлэх сургалтын тайлан.	+	+	+	+	100%
26.		Цусны доноруудын дунд ховор бүлгийн судалгааг хийж, мэдээллийн санг үүсгэх		1. Доноруудын дунд ховор бүлгийн судалгаа хийгдсэн байна. Цахим мэдээллийн санг үүсгэсэн байна.			+	+	100%
27.		Төвийн халдвар хяналтыг сайжруулах төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 80-100 хувь байна	+	+	+	+	100%
28.		Төвд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдвар гарахаас сэргийлэх, хянах үйл ажиллагааг бэхжүүлэх		Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдварын бүртгэл, мэдээлсэн тоо	+	+	+	+	100%

29.		Элэгний В вирусийн дархлаажуулалтанд төвийн ажиллагсадыг бүрэн хамруулах		Жил бүр шинээр хамрагдсан ажилтны тоо, Нийт ажиллагсадын хамралтын хувь	+	+	+	+	100
30.		Хөтөлбөрт суурилсан төсөвлөлтийн хөтөлбөрийн ангиллыг ЭМҮТ-ны үйл ажиллагааны ангилалтай уялдуулж, өргөжүүлэх		Эрүүл мэндийн үндэсний тооцооны ангиллын дагуу тооцсон үзүүлэлт /тоогоор/			+	+	100
31.		Цусны албаны хэмжээнд удирдлага хяналтын “B-SIMS” системийг нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх		Нэвтрүүлсэн шинэ технологи, үр дүн	+	+	+	+	100%
32.		Эмнэлзүйн тойрон үзлэг, ижил мэргэжилтний үзлэг хяналтын хуудасны ашиглалтын байдалд дэмжлэгт хяналтын үйл ажиллагааг тогтмолжуулах		Дэмжлэгт хяналтын үйл ажиллагаа тогтмолжсон бүртгэл, зөвлөмж, үр дүн	+	+	+	+	100%
33.		Архив, бичиг хэрэг хөтлөлтийг холбогдох дүрэм, журмын шаардлагад нийцүүлэн сайжруулах		Жил бүр үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гарган батлуулсан байна. Хэрэгжилтийн хувь			+	+	100%
34.		Бүх шатны боловсролын хичээлийн хөтөлбөрийн эрүүл мэндийн хичээлийн агуулга, бүтцэд өөрчлөлт оруулах Цусны донор гэж хэн бэ хичээл орох		Батлагдсан хөтөлбөр, зохион байгуулагдсан сургалтын тоо		+	+	+	80%
35.		Иргэд доноруудад сошиал сүлжээгээр амьдралын эрүүл зөв дадлыг хэвшүүлэх мэдээлэл зөвлөгөөг олон талт хэлбэрээр зохион байгуулах		Фэйсбүүк, твиттер мэдээллийн сайт болон бусад цахим хуудсаар жил бүр 100-аас доошгүй мэдээлэл тавигдсан байна.		+	+	+	100%
36.	СТРАТЕГИ ЗОРИЛТ 2: Төвийн үйл ажиллагаанд чанар болон хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо,	Төвийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний технологи, чанарын шаардлага хангасныг магадлан итгэмжлүүлэх	Хүрэх үр дүн: Төвийн үйл ажиллагаа олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдөнө.	Магадлан итгэмжлэлийн гэрчилгээг сунгуулсан байна. Давтан магадлах үнэлгээнд орж, зөвлөмж хэрэгжүүлсэн байна.		+			100%

37.	лабораторийн чанар ба чадавхид тавигдах шаардлагыг хэрэгжүүлэн ажиллах, хөгжүүлэх;	Төвийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацааг сунгах		Тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацааг сунгасан байна.			+		100%
38.		Төвийн тусламж, үйлчилгээний чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, чанарын удирдлага, эрсдэлийн удирдлагыг хослуулан хэрэгжүүлэх, хөгжүүлэх		Батлагдсан чанарын хөгжлийн хөтөлбөр Жил бүр чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан		+	+	+	95%
39.		Төвийн үйл ажиллагаанд MNS ISO 9001:2016 стандартыг нэвтрүүлж, хөгжүүлэх		2017 онд баталгаажуулалт хийлгэн гэрчилгээ авсан байна. Цаашид жил бүр магадлах аудитад хамрагдсан байна. 2020 онд давтан итгэмжлэлд орж батламжийг сунгуулсан байна. Аудитын тайлан, зөвлөмж хэрэгжүүлсэн тайлан, баталгаажуулалтын гэрчилгээ	+	+	+	+	100%
40.		ISO 9001: 2015 стандартаар олон улсын баталгаажуулалт хийлгэх, сайжруулах		Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартаар гадаадын байгууллагаар баталгаажуулалт хийлгэсэн байна. Аудитын тайлан, зөвлөмж, гэрчилгээ			+	+	100%
41.		Төвийн чанар болон ХЭМАБ-ын гарын авлага боловсруулж, шинэчлэн		Шинэчлэн батлагдсан гарын авлага, эмч ажилчдад	+	+	+	+	100%

	сайжруулах, үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах	зохион байгуулсан сургалтын тоо, тайлан					
42.	Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо MNS OHSAS 18001:2012 стандартыг нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх	Аудит, баталгаажуулалт хийгдэн баталгаажилтын гэрчилгээ авсан байна. Зөвлөмж хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулан үр дүнг тооцож ажиллах		+	+	+	100%
43.	Төвийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн орчныг сайжруулах төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх	Батлагдсан төлөвлөгөө, төлөвлөгөөний хэрэгжилт хувиар		+	+	+	100%
44.	Төвийн эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө гарган хэрэгжүүлэх	Төлөвлөгөө гарсан байна. Хэрэгжилтийг жил тутам УЗХ-аар хэлэлцсэн байна		+	+	+	100%
45.	Эрүүл мэндийг дэмжигч байгууллага хөдөлгөөн өрнүүлэх (Ажлын байранд эрүүл хооллох, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжих)	Зохион байгуулсан ажил, баримтжуулалт		+	+	+	100%
46.	Хөдөлмөрийн чадвар түр алдалт, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчлөлтэй холбоотой мэдээллийг бүртгэн, мэдээлэх	Ажилтны хөдөлмөрийн чадвар түр алдалт, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчлөлтэй холбоотой мэдээллийг 100% мэдээлнэ.			+	+	100%
47.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангах, эрүүл ахуйн орчинг сайжруулах, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээний санхүүжилтийг тусгайлан төсөвлөж, зарцуулах	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ /төсвийн 0,5 хувиас багагүй байх/			+	+	100%

48.	Төвийн ажиллагсадыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулах, хяналтанд авах, эмчлэн эрүүлжүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах	Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жил бүр хамруулж, эмчлэн эрүүлжүүлэх ажлыг зохион байгуулсан байна.			+	+	100%
49.	Эрүүл мэндийн лаборатори-Чанар ба чадавхид тавих шаардлага MNS ISO 15189:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх	Жил бүр магадлах итгэмжлэлд орж 2020 онд давтан үнэлгээ хийлгэн гэрчилгээг сунгуулсан байна.	+	+	+	+	100%
50.	Цусны донорын болон цус цусан бүтээгдэхүүний сонор сэрэмжийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх тушаал батлуулж, мөрдөх	ЭМ-ийн сайдын тушаалаар батлагдсан журмыг танилцуулах сургалт зохион байгуулсан удаа, хамрагдсан хүний тоо, ЦЦБ сэлбэсэнтэй холбоотой урвал хүндрэлийн бүртгэл, түүний мөрөөр хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний жил бүрийн тайлан, түүнд хийсэн дүн шинжилгээ	+	+			100%
51.	ЦЦБ үйлдвэрлэлийн зохистой дадал /GMP/-ыг боловсруулж, нэвтрүүлэх	Үндэсний стандартын дугаар авсан байна. Жил бүр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан бичигдсэн байна.			+	+	20%

52.		Төвийн үйл ажиллагааны алдаа зөрчил үл тохирлыг илрүүлж, засч, сэргийлэх тогтолцоог хэрэгжүүлэх		Алдаа, зөрчил, үл тохирлыг хэлэлцсэн протокол, шийдвэр, засч, сэргийлэх зорилгоор хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагааны тайлан, нэгдсэн сан үүсгэх	+	+	+	+	100%
53.		Төвийн үйл ажиллагаанд хэрэглэж байгаа хэмжих хэрэгсэл бүхий тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэлийг мэргэжлийн байгууллагаар шалгалт, тохируулга, баталгаажилт хийлгэх		Төвийн үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэж байгаа бүх тоног төхөөрөмж бүрэн баталгаажуулагдсан байна. Ханган нийлүүлэгчтэй хийсэн гэрээний дагуу баталгаажуулалтын протокол, төвийн тасгуудын хийсэн баталгаажуулалтын протокол	+	+	+	+	100%
54.	СТРАТЕГИ ЗОРИЛТ 3: Хүний нөөцийн хөгжлийг хангах, нийгмийн баталгааг сайжруулах;	Төвийн “Хүний нөөцийн хөгжлийг хангах дунд хугацааны хөтөлбөр” батлуулж, хэрэгжүүлэх	Хүрэх үр дүн: Хүний нөөцийн мэдлэг, ур чадвар дээшилж, тогтвор сууршилтай ажиллах боломж хангагдана.	Дунд хугацааны хөтөлбөр батлагдсан байна. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний тухайн жилийн хэрэгжилтийн хувь		+	+	+	100%
55.		Ажилтнуудын сургалтын хэрэгцээ болон байгууллагын шаардлагад нийцсэн сургалтыг тогтмол зохион байгуулах (багаар ажиллах, үйлчилгээний соёл, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, харилцаа хандлага г.м)		Жил бүр батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу сургалт зохион байгуулсан тоо, сургалтанд хамрагдсан хүний тоо			+	+	100%
56.		Эрүүл мэндийн байгууллагуудын эдийн засагчийг чадавхжуулах		Зохион байгуулагдсан сургалтын тоо, эдийн засагчийн хамрагдсан удаа		+	+	+	100%
57.		Мэдээллийн технологийн мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх сургалтанд хамруулах		Сургалтанд хамрагдсан мэргэжилтний тоо		+	+	+	100%

58.	Төвийн хүний нөөцийн мэдээллийн сангийн цахим программтай болох, /судалгаа мэдээлэл цуглуулах/	Хүний нөөцийн мэдээллийн цахим программтай болсон байна.			+	+	100%
59.	ЖАЙКА байгууллагатай хамтарсан “Анхан ба лавлагаа шатлалын эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалтыг сайжруулах төсөлд хамрагдах	Жил бүр хамрагдсан үйл ажиллагааны тайлан		+	+	+	100%
60.	Төвийн эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалтын журмыг шинэчлэн боловсруулж хэрэгжилтийг хангах	Шинэчлэн боловсрогдсон журам, жил бүрийн сургалтын үйл ажиллагааны тайлан	+	+	+	+	100%
61.	“Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалтын индекс”-ийн дагуу төрөлжсөн мэргэшлийн сургалтын хөтөлбөрийг үе шаттайгаар шинээр болон шинэчлэн боловсруулах	Шинэчлэн боловсрогдсон сургалтын хөтөлбөрийн тоо			+	+	100%
62.	Төвийг эмнэлзүйн мэргэшүүлэх сургалт эрхлэх эмнэлгийг сүлжээний тогтолцоонд хамруулах	Эмнэлзүйн мэргэшүүлэх сургалт эрхлэх сүлжээ бүхий сургалт эрхлэх байгууллага болсон байх			+	+	100%
63.	Эмнэлзүйн сургалт удирдах эмч-багш бэлтгэх тогтолцоонд нэгдэх, хамрагдах Эмнэлзүйн сургалт удирдах эмч-багш бэлтгэх тогтолцоонд нэгдэх, хамрагдах	Бэлтгэгдсэн эмч багшийн тоо			+	+	100%
64.	Төгсөлтийн дараах сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах, үнэлэх чиглэлээр сургалтад хамрагдах	Жилд 2-оос доошгүй сургалтад хамрагдсан байна			+	+	100%
65.	Батлагдсан тэргүүлэх чиглэл, төлөвлөгөөний дагуу гадаадын өндөр хөгжилтэй улс, оронд эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг үе шаттайгаар сургах	Тухайн жилд төлөвлөгдсөн мэргэжилтний хуваарь, сургагдсан эмч, мэргэжилтэн			+	+	100%
66.	Сургалтын орчин, техникийг шинэчлэх	Цахим сургалтын програм хангамж, техник технологи, суралцах орчин нөхцөл, тавилга хэрэгсэл бүрдсэн байна.	+	+	+	+	100%

67.	Төвийн ажиллагсадын нийгмийн баталгааг сайжруулах хөтөлбөр батлуулж, хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөр батлагдсан байна. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний тухайн жилийн хэрэгжилтийн хувь	+	+	+	+	100%
68.	Харилцаа, хандлагын зөрчил гаргаагүй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг жил бүрийн эцэст урамшуулах, дэмжих үйл ажиллагааг зохион байгуулах	Зохион байгуулагдсан арга хэмжээ 2-оос доошгүй (төрөл тоогоор)			+	+	100%
69.	Төвийн ажилтны мэргэшил, ур чадвар, ажлын ачаалал, үр дүнтэй нь уялдуулан урамшуулдаг болгох / 1000 онооны системийг нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх	Батлагдсан журам			+	+	0%
70.	Батлагдсан эрх зүйн баримтын дагуу төвийн ажилтанд олгох нэмэгдэл хөлсний журмыг боловсруулан батлуулах , хэрэгжүүлэх	Батлагдсан эрх зүйн баримт бичиг		+	+	+	100%
71.	Төвийн эрүүл мэндийн ажилтны шинэ урамшууллыг бий болгох	Батлагдсан журам				+	100%
72.	Эмнэлгийн мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтын ерөнхий загвар боловсруулах зааврыг боловсруулж батлахад санал өгөх	Төвийн өгсөн санал, Батлагдсан заавар				+	100%
73.	Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн баталгааг дэмжих сарын аяныг зохион байгуулж хэвших	Жилд 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулсан байна	+	+	+	+	100%

74.	Байгууллагын “Сайн санал, шинэ санаа”-ны тогтолцоог хөгжүүлэх, 5с Кайзен системийг хэрэгжүүлэх	Саналын бүртгэлийн систем, сайжруулсан ажлын тоо, хувь			+	+	100%
75.	Гадаад дотоод ногоон эко орчин бүрдүүлэх	Зохион байгуулсан ажлын тайлан, баримтжуулалт	+	+	+	+	100%
76.	Гемофилия өвчний оношлогоонд дэвшилтэт шинэ технологи, арга зүйг нэвтрүүлж, оношлогоог сайжруулах зорилгоор эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг өндөр хөгжилтэй оронд сургах, гадаадаас эмнэлгийн мэргэжилтнийг богино хугацаагаар ажиллуулах	Нэвтрүүлсэн шинэ технологи, шинжилгээний үзүүлэлт, Сургалтанд хамрагдсан хүн тоо Богино хугацаагаар рж ажилласан гадаад мэргэжилтний тоо		+	+	+	100%
77.	Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн салбар хороог шинэчлэн зохион байгуулах	Шинэчлэн зохион байгуулагдсан ёс зүйн хороо				+	100%
78.	Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээг шинэчлэн боловсруулж, ёс зүйн зөрчлийг бүртгэх мэдээний сангийн аюулгүй байдлыг хангах	Шинэчлэн батлагдсан ёс зүйн хэм хэмжээ		+	+	+	100%
79.	Ёс зүйн эвлэрүүлэн зуучлагчийг бэлтгэх, эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллуулах	Ёс зүйн эвлэрүүлэн зуучлагчийг орон тоогоор болон гэрээгээр ажиллуулсан байна.		+	+	+	100%
80.	Сувилахуйн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр 2018-2021 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	Жил бүр албаны төлөвлөгөөнд тусгаж хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан, хэрэгжилтийн хувь		+	+	+	100%

81.	СТРАТЕГИ ЗОРИЛТ 4: Цус сэлбэлтийн шинжлэх ухааныг хөгжүүлэх, шинэ мэдлэг, дэвшилтэт техник технологи, инновацийг нэвтрүүлэх;	Азийн цус сэлбэлтийн холбооны 2019 оны 15 дугаар конгрессыг хариуцан зохион байгуулах	Хүрэх үр дүн: Шинэ технологи нутагшиж, шинэ бүтээгдэхүүний хэрэглээ хэвшинэ.	Зохион байгуулагдсан хурлын тайлан		+	+		100%
82.		Эрдэм шинжилгээ, судалгааны нээлттэй, өрсөлдөөнт, орчинг бүрдүүлэх		Хэрэглээний судалгаанд өөрөө өөрийгөө санхүүжүүлэх зарчмыг нэвтрүүлсэн байх, өрсөлдөөнд тулгуурласан санхүүжилтийн тогтолцоог нэвтрүүлсэн байна.		+	+	+	100%
83.		Эрдэм шинжилгээ, судалгааны тэргүүлэх чиглэлийн дагуу шинжлэх ухаан, технологийн төслийн санал боловсруулах, хэрэгжүүлэх		Боловсруулсан төслийн санал	+	+	+	+	100%
84.		Технологи дамжуулалтыг дэмжих, шинэ санаа-инновацийг нэвтрүүлэн нутагшуулах		Судалгааны ажлын үр дүнг үнэлэх арга зүй шинэчлэгдэж, эрдэмтэдийн зөвлөлөөр хэлэлцсэн байх, олон улсын хамтарсан судалгааны ажил хэрэгжүүлсэн байна. Инновацийн 2-оос доошгүй төсөл боловсруулсан байх. Шинэ инноваци нутагшуулах төсөл хэрэгжүүлсэн байх		+	+	+	100%
85.		Төвийн мэдээллийн технологийн хөгжлийн бодлогыг тодорхойлох, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлэх		Батлагдсан хөгжлийн хөтөлбөр, жил бүрийн батлагдсан үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, хэрэгжилтийн хувь		+	+	+	100%

86.	Эрүүл мэндийн технологийн чиглэлээр нэгдсэн мэдээллийн санд нэгдэх, тогтмол мэдээллээр хангах	Үйл ажиллагаа нь тогтмолжсон мэдээний санг үүсгэсэн байна		+	+	+	100%
87.	Төвийн эрдэм шинжилгээ судалгааны тэргүүлэх чиглэлийг шинэчлэн тогтоох	Тэргүүлэх чиглэл батлагдсан байна.		+	+	+	100%
88.	Төвийн эрдэм шинжилгээ судалгааны ажлын мэдээний сантай болох	Мэдээний сангийн тоо	+	+	+	+	100%
89.	Гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	Хамтын ажиллагаа тогтоосон хэлэлцээрийн бичиг, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны баримт бичиг	+	+	+	+	100%
90.	Дотоод хамтын ажиллагаа, салбар хоорондын харилцааг хөгжүүлэх	Дотоод хамтын ажиллагаа, салбар хоорондын хэлэлцээрийн бичиг баримт, холбогдох баримтжуулалт		+	+	+	100%
91.	Монголд шинээр нэвтрүүлж буй оношилгоо, эмчилгээний шинэ технологийн талаар гадаад дотоодын эх үүсвэрээс мэдээлэл авах, өндөр хөгжилтэй орноос мэргэжилтэн урьж ажиллуулах	Мэдээлэлд хамрагдсан болон уригдаж ажилласан мэргэжилтний тоо, үр дүн	+	+	+	+	100%
92.	Цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг ялган цуглуулахад эдийн засгийн үр ашигтай, нэн шаардлагатай дэвшилтэт шинэ технологийг нэвтрүүлэх, нутагшуулах	Нэвтрүүлсэн шинэ технологи, үйлдвэрлэж борлуулсан бүтээгдэхүүн, үр дүн	+	+	+	+	100%

93.	ЦЦБ-ний үйлдвэрлэл хадгалалтад эдийн засгийн үр ашигтай, нэн шаардлагатай дэвшилтэт шинэ технологийг нэвтрүүлэх, нутагшуулах	Нэвтрүүлсэн шинэ технологи, үйлдвэрлэж борлуулсан бүтээгдэхүүн, үр дүн	+	+	+	+	100%
94.	Лабораторийн шинжилгээнд эдийн засгийн үр ашигтай, нэн шаардлагатай дэвшилтэт шинэ технологийг нэвтрүүлэх, нутагшуулах	Нэвтрүүлсэн шинэ технологи, үр дүн			+	+	100%
95.	Эрүүл мэндийн салбарын тоног төхөөрөмжийн байдалд үнэлгээ хийж, хөрөнгө төлөвлөлтийн тогтолцоог бүрдүүлэх судалгаа хийх	Судалгааны тайлан зөвлөмж			+	+	20%
96.	Цусны албаны Засвар үйлчилгээ удирдлагын системд эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээ, бүртгэлийг нэгдсэн нэршилд оруулах, хөгжүүлэх	Нэвтэрсэн цахим программ		+	+	+	100%
97.	Энтэрпрайз архитектурын суурь судалгаанд төвийн чиг үүргийн дагуу хамрагдах	Судалгаанд хамрагдсан байх		+	+	+	0%
	Нийт гүйцэтгэлийн хувь						95.5%

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН 2023-2026 ОНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТӨСВИЙН ХУВААРЬ

Стратегийн зориулалтуудын төсөв (зорилтуудаар):

№	Стратегийн зорилт	Нийт /сая.төг/	Зорилтуудыг хэрэгжүүлэх зардал, санхүүжилтийн эх үүсвэр											
			2023 он			2024 он			2025 он			2026 он		
			Улсын төсөв	ОУБ	Өөрийн орлого	Улсын төсөв	ОУБ	Өөрийн орлого	Улсын төсөв	ОУБ	Өөрийн орлого	Улсын төсөв	ОУБ	Өөрийн орлого
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 1. Цус цусан бүтээгдэхүүний нөөц хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах														
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.1. Цусны донор элсүүлэх, цус цуглуулах														
Зорилт 1.1.1. Цусны донорын сургалт сурталчилгааг өргөжүүлж донор элсүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	1	Сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх	80.0	20.0		20.0			20.0			20.0		
	2	Сайн дурын идэвхтэн, бэлтгэх сургалт зохион байгуулах	33.0	6.0		9.0			9.0			9.0		
	3	Хүн амд зориулсан амьдралын зөв дадал хэвшлийн талаар мэдээ мэдээлэл хүргэх	240.0	60.0		60.0			60.0			60.0		
Зорилт 1.1.2. Донор алдаршуулах үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулж, үр дүнг сайжруулна.	1	Цусны донорын “Үндэсний өдөр”-ийг тэмдэглэх	110.0	20.0		30.0			30.0			30.0		
	2	“Цусны донорын Дэлхийн өдөр”-ийг зохион байгуулах	34.0		7.0			9.0		9.0			9.0	
	3	“Цусаа бэлэглэх өдөр”-ийг сар бүр зохион байгуулах	57.0	12.0		15.0			15.0			15.0		

	4	Хүндэт доноруудад Засгийн газрын болон төрийн шагнал олгох эрх зүйн зохицуулалт бий болгох	-											
Зорилт 1.1.3. Цусны донорын эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ хийнэ.	1	Цусаа өгөхөөр ирсэн хүн бүрт эрүүл мэндэд учирч болзошгүй хүндрэл, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх үзлэг тогтмол хийх	-											
Зорилт 1.1.4. Цус цуглуулах төвийн тоог нэмэгдүүлж, цус тээвэрлэх үйл ажиллагаанд технологийн шинэчлэл хийнэ.	1	Цус цуглуулах суурин төвийн тоог нэмэгдүүлэх	580.0	580.0										
	2	Сийвэн цуглуулах аферезийн төв байгуулах	1,320.0					660.0				660.0		
	3	Цус цуглуулах, тээвэрлэх зориулалтын автомашин үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх	550.0				550.0							
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.2. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангах														
Зорилт 1.2.1. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангана.	1	Кибер аюулгүй байдлын тухай, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай, Хувийн мэдээллийг хамгаалах тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах	1,010.0	200.0			270.0			270.0			270.0	

Зорилт 1.2.1. Цахим мэдээллийн сан бүрдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангана.	2	Үндсэн үйл ажиллагааны программыг хөгжүүлэн, цусны донор, үйлчлүүлэгчийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэх	240.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0
	3	Иргэдийн цусны бүлгийн мэдээллийг “E-Mongolia” нэгдсэн системд харуулах	-										
	4	ЦССҮТ-ийн “Цусны донор” аппликейшнийг шинэчлэн хөгжүүлэх	40.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0
	5	Төвийн засвар үйлчилгээ удирдлагын системийн мэдээллийн санг бүрдүүлэх	40.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0
	6	Хүндэт доноруудад үзүүлсэн нийгмийн халамжтай холбоотой мэдээллийн санг баяжуулах	-										
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.3. Цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах, шинжилгээ хийх													
Зорилт 1.3.1. Лабораторийн тусламж үйлчилгээний чанарыг	1	Лабораторийн шинжилгээний Олон улсын чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдаж шинжилгээний чанарыг ханган ажиллах	-										

сайжруулж, шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	2	Лабораторийн шинжилгээний Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээнд хамрагдах болон өөр хувилбарт аргыг ашиглан шинжилгээний чанарыг ханган ажиллах	-												
	3	Цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээний ФХЭБУ- ын аргаас CLIA аргад шилжих	5,200.0	1,300.0		1,300.0			1,300.0			1,300.0			
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.4. Цус, цусан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, хадгалах, олгох															
Зорилт 1.4.1. Технологи шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг 100%-д хүргэнэ.	1	Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлж хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	9,922.8	1,558.8		2,654.7			2,854.7			2,854.7			
	2	Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэгийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	1,495.0	229.9		344.8			460.2			460.2			
	3	Цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эсийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	2,698.8	415.2		622.8			830.4			830.4			
Зорилт 1.4.2. Цус, цусан бүтээгдэхүүн	1	Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг бүрэн автоматжуулах	600.0					300.0			300.0				

Үйлдвэрлэл, хадгалалт, олголтод технологийн шинэчлэл хийнэ.	2	Гемофилийн эсрэг факторыг хүлээн авах, хуваарилах, түгээх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх	-											
	3	Яаралтай үед эмнэлгүүдийн цус цусан бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтэд техник, технологийн ололтыг ашиглах	15.0			5.0			5.0			5.0		
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 1.5. Улсын нөөцийн тухай хуулиар хүлээлгэсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх, стратегийн болон гамшгийн нөөцийн бараа, материалыг улсын нөөцийн салбар болон гэрээт хадгалагчийн агуулахад технологийн горимын дагуу хадгалах														
Зорилт 1.5.1. Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн ЦЦБ-ний нөөц хангамж, бэлэн байдлыг хангана.	1	Цус, цусан бүтээгдэхүүний Улсын нөөцийн хадгалалтын аюулгүй байдлыг хангаж, нөхөн сэлгэлтийг хийх	-											
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 2. Тусламж үйлчилгээний чанар, цусны аюулгүй байдлыг хангаж, Чанарын болон ХЭМАБ-ын нэгдсэн менежментийн тогтолцоог тогтвортой үргэлжлүүлэх														
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.1. Үндэсний хэмжээнд цусны сонор сэрэмжийн тогтолцоог хөгжүүлж, мэдээний сангийн баяжилтыг боловсронгуй болгох нөхцлийг бүрдүүлэх														
Зорилт 2.1.1. Цус цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал, зохистой хэрэглээтэй холбоотой баримт	1	ДЭМБ-ын стратегийг мөрдөж, цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ, урвал хүндрэлтэй холбоотой мэдээлэл цуглуулан мэдээний сан үүсгэх, дүн шинжилгээ хийх	-											

бичгүүдийг шинэчилнэ.	2	Цус цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээний заавар шинэчилэх	-											
	3	Цусны аюулгүй байдлын тогтолцооны ЭМ-ийн сайдын тушаал шинэчилэх	-											
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.2. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг үзүүлж мэргэжил арга зүйгээр хангах														
Зорилт 2.2.1. Лавлагаа шатны тусламж үйлчилгээг хэрэгцээт талуудад өндөр түвшинд үзүүлнэ.	1	Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр иммуногематологийн лавлагаа шинжилгээг хийх	528.8	132.2			132.2			132.2			132.2	
	2	Цусны бүлэг, хувийн тохирооны Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулах	400.0			400.0								
	3	Цусны бүлэгнэлтийн шинжилгээний Үндэсний чанарын гадаад үнэлгээг зохион байгуулах	400.0	400.0										
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 2.3. Үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж буй стандартын хэрэгжилтийн тогтвортой байдлыг хангах, сайжруулах														
Зорилт 2.3.1. Олон улсын болон үндэсний стандартын шаардлагыг тогтвортой хангаж, тасралтгүй сайжруулна.	1	Төвийн чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах	-											
	2	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний технологи, чанарын шаардлагын магадлан итгэмжлэлд хамрагдах	270.0	270.0										

	3	Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх	24.0	6.0		6.0			6.0			6.0		
	4	ХЭМАБ-ын менежментийн тогтолцооны ISO 45001:2018 стандартыг хэрэгжүүлэх	60.0	15.0		15.0			15.0			15.0		
	5	Лабораторийн чанар ба чадавхид тавигдах шаардлага ISO 15189:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх	12.0	3.0		3.0			3.0			3.0		
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ 3. Хүний нөөцийн хөгжлийг хангах, мэдээллийн технологи, сургалт, эрдэм шинжилгээний ажлыг өргөжүүлэн, инноваци нэвтрүүлэх														
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.1. Хүний нөөцийг бүрдүүлэх, тогтвортой ажлуулах, хөгжүүлэх														
Зорилт 3.1.1. Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангана.	1	Төвийн төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	-											
	2	Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг сайжруулах замаар тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцлийг бүрдүүлэх	850.0	200.0	50.0	200.0			200.0			200.0		

	3	Төсвийн орлогын давсан хэсгээс олгох урамшууллын 60-аас доошгүй хувийг ажилтнуудын нийгмийн асуудал шийдвэрлэхэд зориулах	-											
	4	Ажлын гүйцэтгэлд суурилсан урамшууллын тогтолцоог бүрдүүлэх	-											
Зорилт 3.1.2. Хүний нөөцийг бүрдүүлж, тогтвортой ажиллах	1	Хүний нөөцийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод хэрэгжүүлж, дасан зохицох хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах	-											
	2	Ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцлийн үнэлгээ хийлгэх	18.0	6.0				6.0				6.0		
	3	Эрүүл мэндийн ажилтаныг мэдлэг чадвараа дээшлүүлэх боломжоор хангах	-											
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.2. Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр гадаад, дотоодын хамтын ажиллагаа, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг өргөжүүлэх														
Зорилт 3.2.1. Гадаад дотоод хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.	1	Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг ОУ-ын, бүс нутгийн болон гадаад орны байгууллагатай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	70.0		10.0		20.0				20.0			20.0

	2	Эрүүл мэнд, боловсролын болон бусад төрийн, төрийн бус байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	-											
Зорилт 3.2.2. Эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг хөгжүүлнэ.	1	4.2.1. Эрдэм шинжилгээний хурлыг тогтмол зохион байгуулах	15.0	3.0		3.0			4.5			4.5		
	2	4.2.2. Цус сэлбэлт судлалын салбарын “Үндэсний семинар” зохион байгуулах	31.0	7.0		8.0			8.0			8.0		
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ 3.3. Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр сургалт зохион байгуулах, сургалт зохион байгуулах чадавхийг дээшлүүлэх														
Зорилт 3.3.1. Сургалт зохион байгуулж, эмч мэргэжилтний мэдлэг, ур чадварыг сайжруулна.	1	Богино хугацааны багц цагийн сургалт зохион байгуулах	22.5	4.5		6.0			6.0			6.0		
	2	Нийт ажилчдын авлига, ашиг сонирхолын зөрчил, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, ёс зүйн болон бусад тасралтгүй сургалт зохион байгуулах	27.0	4.5		2.5			10.0			10.0		
Зорилт 3.3.2. Төгсөлтийн дараах төрөлжсөн мэргэжлийн болон мэргэжүүлэх	1	Эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлал (их эмч), цус цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн технологи (био анагаах судлаач) төрөлжсөн мэргэжлийн сургалт зохион байгуулах	14.0	4.0					5.0			5.0		

сургалт зохион байгуулна.	2	Цус, цусан бүтээгдэхүүний технологич (сувилагч)-ийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах	8.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
ЕРӨНХИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ: 4. Байгууллагын хөгжил, ил тод байдлыг хангах														
ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ. 4.1. Байгууллагын хөгжил, удирдлага зохион байгуулалт, ил тод байдлыг хангах														
4.1.1 Байгууллагын хөгжил, удирдлага зохион байгуулалт, ил тод байдлыг хангах	1	Цусны донорын тухай хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн барих	-											
	2	Төвийн бүтэц үйл ажиллагааны стандартыг шинэчлэн батлуулах	-											
	3	Цусны донорын тухай хуультай уялдуулан байгууллагын дүрэм, бүтцийг шинэчлэх	-											
	4	Үйл ажиллагаатай холбоотой журам заавруудыг шинэчлэх	12.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
	5	Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчлэлтэй холбоотой дагалдаж гарах журмуудыг боловсруулж мөрдөх	20.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0

	6	Эрүүл мэндийн улсын албаны тушаал, шийдвэр, төлөвлөгөөтэй уялдуулан төвийн тохиолдлын удирдлагын тогтолцооны төлөвлөгөөг тогтмол шинэчлэн, бэлэн байдлыг хангаж ажиллах	-											
Зорилт 4.1.2. Мэдээ тайлан гаргах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийнэ.	1	Улсын хэмжээний цус сэлбэлт судлалын салбарын статистик мэдээ, тайланг хүлээн авч нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх, эрх бүхий байгууллагад тайлагнах	-											
	2	Шийдвэр гаргагчийг нотолгоонд суурилсан бодит мэдээллээр хангах	-											
Зорилт 4.1.3. Төвийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийг сайжруулж, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	1	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэн боловсруулж, мөрдөх	3.0				3.0							
	2	Санхүүгийн тайланд дүн шинжилгээ хийж удирдлагыг мэдээллээр хангах	-											
Зорилт 4.1.4. Байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай	1	Эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлийг үе шаттай хийх	7,200.0	1,800.0		1,800.0			1,800.0			1,800.0		

техник, тоног, төхөөрөмжийн шинэчлэл хийх, шалгалт тохируулга баталгаажилтыг тогтмол хийлгэнэ.	2	Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал, хэвийн үйл ажиллагааг ханган, мэргэжлийн байгууллагаар шалгалт, тохируулга, баталгаажуулалт тогтмол хийлгэх	260.0	40.0			60.0			80.0			80.0		
Нийт /сая.төг/			34,588.9	7,400.0	72.0	-	8,095.0	564.0	-	9,214.9	14.0	-	9,214.9	14.0	-